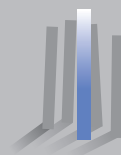

80
60
40
20
0
1 2 3

Rječnik za kontrolere

Hrvatski - Engleski - Njemački

Poslovna učinkovitost

Poslovna učinkovitost d.o.o.
za poslovno savjetovanje

International Group of Controlling

Rječnik za kontrolere

bitni pojmovi u radu kontrolera

Dictionary for Controllers

important terms in controllership

Controller-Wörterbuch

wichtige Begriffe der Controllerarbeit

2013.

Poslovna učinkovitost d.o.o.
za poslovno savjetovanje

Sva prava pridržana. Nije dopušteno niti jedan primjerak ili dio ove knjige reproducirati ili distribuirati u bilo kojem obliku ili pohraniti u bazi podataka bez prethodnog pisanog odobrenja nakladnika.

Naslov izvornika

Controller-Wörterbuch

Vierte, überarbeitete und erweiterte Auflage

International Group of Controlling

© 2010 Schäffer-Poeschel Verlag für Wirtschaft – Steuern – Recht GmbH & Co. KG

Hrvatsko izdanje

Rječnik za kontrolere

International Group of Controlling

© 2013. Poslovna učinkovitost d.o.o. za poslovno savjetovanje

www.poslovnaucinkovitost.eu

info@poslovnaucinkovitost.eu

Nakladnik: Poslovna učinkovitost d.o.o.

Pete Poljanice 11, Zagreb

Recenzent: dr. sc. Mladen Meter

Prevoditelji: Matija Pauković, prof.

Marina Meter, prof.

Lektura i korektura: Ana Lovrenčić, prof.

Grafička priprema: Duplerica d.o.o.

Tisak: Radin print d.o.o.

2013.

Poslovna učinkovitost d.o.o. za poslovno savjetovanje

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 853482.

ISBN 978-953-57725-0-7

Sadržaj

Predgovor hrvatskom izdanju	VII
Preface to the Croatian edition	VII
Vorwort zur kroatischen Auflage	VIII

Predgovor	IX
Preface	XII
Vorwort.....	XV

Indeks pojmova	XVIII

Rječnik za kontrolere

Indeks hrvatskih pojmova	2
Hrvatski pojmovi	4

Dictionary for Controllers

Index of English Terms	116
English Terms.....	118

Controller-Wörterbuch

Index der deutschen Begriffe	230
Die deutsche Begriffe.....	232

Popis ključnih pojmova.....	351

Predgovor hrvatskom izdanju

Međunarodnu skupinu za kontroling IGC (International Group of Controlling) čine relevantna poduzeća i udruženja koja svojim aktivnostima žele doprinijeti razvoju i promoviranju kontrolinga, a čije poznavanje i praktična primjena postaju sve bitniji.

U suvremenim uvjetima poslovanja, koji su obilježeni sve intenzivnijom konkurencijom, nužno je još veću pozornost posvetiti analizi postojećeg načina poslovanja i iznalaženju učinkovitih mogućnosti za očuvanje ili povećanje postojeće, odnosno stvaranje nove, vrijednosti poslovanja. Bez obzira želimo li poboljšati postojeće poslovanje ili smo pak u procesu otpočinjanja novog poslovnog pothvata, razumijevanje koncepcije i instrumenata kontrolinga može nam biti od iznimne koristi.

Rječnik za kontrolere predstavlja međunarodno prepoznatu nezaobilaznu literaturu za svakoga čije je područje interesa kontroling. Hrvatsko izdanje trojezičnog hrvatsko-englesko-njemačkog rječnika priredili smo s namjerom da posluži praktičarima u poduzećima, kao i studentima u njihovom radu kao referentni priručnik za najbitnije pojmove iz područja kontrolinga. Krajnji cilj hrvatskog izdanja *Rječnika za kontrolere* je pridonijeti daljnjem razvoju kontrolerske struke u Hrvatskoj.

dr. sc. Mladen Meter

Poslovna učinkovitost d.o.o. za poslovno savjetovanje

Član International Group of Controlling (IGC)

Preface to the Croatian edition

International Group of Controlling (IGC) consists of relevant companies and associations which, by their activities, wish to contribute to the development and promotion of controlling, and the knowledge and practical application of which are becoming more and more important.

In contemporary business conditions, which are characterized by increasingly intensive competition, it is necessary to pay more attention to the analysis of the existing situation and way of doing business, as well as finding effective options for preserving or increasing of an existing, or creating of a new business value. Regardless whether we wish to improve an existing business, or we are in the process of starting a new business venture, an understanding of the controlling concepts and tools can be of a great benefit.

Dictionary for controllers is internationally recognized as an indispensable literature for anyone whose area of interest is controlling. The Croatian edition of a trilingual Croatian-English-German dictionary is prepared with an intention to serve practitioners in enterprises, as well as students in their work, as a reference guide to the most important terms in the field of controlling. The

ultimate goal of the Croatian edition of the Dictionary for controllers is to contribute to the further development of the controller profession in Croatia.

Dr. Mladen Meter

Poslovna učinkovitost d.o.o. za poslovno savjetovanje

Member of International Group of Controlling (IGC)

Vorwort zur kroatischen Auflage

International Group of Controlling (IGC) besteht aus einflussreichen Unternehmen und Vereinen, die mit ihren Aktivitäten zur Entwicklung und Promotion des Controllings beitragen. Ihre Kenntnisse und praktische Anwendung werden immer mehr bedeutsamer.

In der heutigen Geschäftsführung, die mit harter Konkurrenz bezeichnet ist, ist es nötig die Aufmerksamkeit auf die Analyse von bestehender Geschäftsführung zu richten und neue Möglichkeiten zur Behaltung oder Vergrößerung von bestehenden Geschäftswerten zu finden. Falls man bestehende Geschäftsführung verbessern möchte oder ein neues Geschäftsprozess beginnt, könnten dabei Controllingkonzept und -instrumente sehr hilfreich sein.

Das Controller-Wörterbuch ist international zum Standardwerk für Begriffsdefinitionen im Controlling und bezüglich der Controllerarbeit geworden. Die kroatische Auflage des dreisprachigen kroatisch-englisch-deutschen Wörterbuches soll Praktikern und Studierenden im Bereich des Controlling als Nachschlagewerk für die wichtigsten Controlling-Begriffe dienen. Das Ziel der kroatischen Auflage des Controller-Wörterbuches ist es zur Weiterentwicklung des Controllings in Kroatien beizutragen.

Dr. Mladen Meter

Poslovna učinkovitost d.o.o. za poslovno savjetovanje

Mitglied der International Group of Controlling (IGC)

Predgovor

Međunarodna skupina za kontroling IGC (*International Group of Controlling*) je utemeljena 1995. kao interesna skupina za obrazovanje, usavršavanje, istraživanje i razvoj na području kontrolinga. Među ostalim, služi kao platforma za usklađivanje i razvoj jedinstvenog koncepta i terminologije u kontrolingu. Na temelju tih ciljeva IGC je već 1996. objavio jedinstvenu misiju kontrolera.

Kontroleri oblikuju i prate menadžerske procese određivanja ciljeva, planiranja i nadziranja te tako preuzimaju suodgovornost za postizanje ciljeva.

To znači da:

- Kontroleri brinu o transparentnosti strategije, poslovnog rezultata, financija i procesa te tako pridonose većoj ekonomičnosti.
- Kontroleri usklađuju djelomične ciljeve i planove te organiziraju cjelokupni sustav izvještavanja poduzeća usmjeren na budućnost.
- Kontroleri moderiraju i oblikuju menadžerske procese određivanja ciljeva, planiranja i nadziranja tako da svaki donositelj odluke može djelovati u skladu s usvojenim ciljevima.
- Kontroleri osiguravaju za to zahtijevanu uslugu pružanja ekonomskih podataka i informacija.
- Kontroleri oblikuju i održavaju sustave za kontroling.

Kontroleri su, prema tome, interni savjetnici svim donositeljima odluka i djeluju kao navigatori za postizanje ciljeva.

Ovaj rječnik je namijenjen praktičarima (kontrolerima i menadžerima), kao i studentima. Zamišljen je kao referentni priručnik za najbitnije pojmove u području kontrolinga.

Za izdavanje ovog rječnika posebno se zahvaljujemo prije svega dr. Lukasu Riederu iz Controller Zentrum St. Gallen (CZSG) koji je obavio sav urednički posao. Zatim zahvaljujemo članovima Upravnog odbora dr. Albrechtu Deylu s Controller Akademie iz Gautinga/Münchena, dr. Rolfu Eschenbachu, prof. i dr. Riti Niedermayr iz Österreichisches Controller Instituta u Beču, dr. Péteru Horváthu, prof. iz tvrtke Horváth und Partners u Stuttgartu, Manfredu Rimmelu, dipl. oec., ing. (do 31.10.1998.) te gospodi dr. Martinu Hauseru, prof. s Controller Akademie AG (od listopada 2002.) i gospodinu Istvánu Radóu iz tvrtke IFUA Horváth und Partners u Budimpešti (od 2008.) koji su svojim stručnim znanjem utjecali na cjelokupnu terminologiju na području kontrolinga, kao i svim ostalim članovima IGC-a koji su aktivno pridonosili razvoju ovog rječnika i koji će na njegovom temelju promicati jedinstvenu upotrebu stručne terminologije iz područja kontrolinga.

U vrijeme objavljivanja četvrtog izdanja IGC ima sljedeće članove:

- Akademia Controllingu oditk, Gdansk, Poljska
- Bundesverband der Bilanzbuchhalter und Controller e.V., Bonn, Njemačka
- BCIA Berliner Gesellschaft zum Controlling der Immobilien-Altrisiken GmbH
- Contrast Management-Consulting GmbH, Beč, Austrija
- Controller Akademie AG, Gauting, Njemačka
- Contrast Consulting Praha spol.s.r.o., Prag, Češka
- Controller Verein Russland, Moskva
- Controlling Akademie IFUA Horvath & Partners Consulting Kft, Budimpešta, Mađarska
- crmT d.o.o., Ljubljana, Slovenija
- Ctcon Consulting & Training im Controlling, Düsseldorf i Vallendar, Njemačka
- CZSG Controller Zentrum St. Gallen AG, St. Gallen, Švicarska
- Deutsche Bahn AG
- Deutsche Gesellschaft für Controlling in der Sozialwirtschaft e.V., Remagen, Njemačka
- Deutscher Verein für Krankenhaus-Controlling e.V., Berlin, Njemačka
- FH Steyr, Fachhochschul-Studiengänge Oberösterreich, Steyr, Austrija
- Grotheer, Manfred, Haunshofen, Njemačka
- Horvath AG, Stuttgart, Njemačka
- Institut für Privatisierung und Management, Minsk, Bjelorusija
- Internationaler Controller Verein e.V., Gauting, Njemačka
- Management & Controlling-Service, Kft MCS, Budimpešta, Mađarska
- Management Institut Herrenhausen GmbH, Hannover, Njemačka
- Österreichisches Controller-Institut, Beč, Austrija
- PLAUT Consulting GmbH, Ismaning, Njemačka
- SAP AG, Walldorf, Njemačka
- SIB Forschungs- und Weiterbildungsinstitut der Hochschule Zürich, Zürich, Švicarska
- WIFI Wirtschaftsförderungsinstitut, Beč, Austrija
- ZHAW School of Management and Law, Winterthur, Švicarska.

Ovo, četvrto, izdanje dopunjeno je i prošireno različitim aktualnim pojmovima koji su često bili predmetom rasprave. Rječnik za kontrolere je od 2000. godine do danas prodan u više od 17.000 primjeraka. Time je na međunarodnoj razini postao standardom za pojmovne definicije iz kontrolinga i u radu kontrolera.

Ovaj rječnik treba služiti kontrolerima i njihovim partnerima za jednoznačno razumijevanje u svakodnevnoj suradnji. Prilozi predstavljaju aktualno i praktično znanje u zemljama u kojima je IGC prisutan. Svi su korisnici pozvani da svojim poticajima i primjedbama sudjeluju u daljnjem razvoju ovog rječnika. Molimo vas da priloge šaljete na:

IGC International Group of Controlling, Dr. L. Rieder
c/o CZSG Controller Zentrum St. Gallen,
Engelaustr. 25, CH-9010 St. Gallen
info@igc-controlling.org

Strelica → tekstu upućuje na samostalnu ili proširenu ključnu riječ. *Riječi pisane kurzivom* mogu se pronaći i u popisu ključnih pojmova, što olakšava pronalaženje stručnih riječi.

Napomena: Upotreba imenica u pojmovima podrazumijeva i osobe ženskog i muškog spola.

Dkfm. Dr. Wolfgang Berger-Vogel
Predsjednik Upravnog odbora IGC
Linz, Austrija,
proljeće, 2010.

Indeks pojmova

Hrvatski pojmovi	Engleski pojmovi	Njemački pojmovi
A		
Agregacija	Aggregation	Aggregation
Aktivna i pasivna vremenska razgraničenja	Accruals and deferrals	Abgrenzungen
Akumulacija	Accumulation	Kumulieren
Alternativna hijerarhija	Alternate Hierarchy	Alternative Hierarchie
Analitičke aplikacije	Analytical Applications	Analytische Anwendungen
Analiza odstupanja/usporedba budžetiranih i ostvarenih veličina	Variance analysis/comparison of budgeted and actual figures	Soll-Ist-Vergleich SIV
Analiza osjetljivosti	Sensitivity analysis	Sensitivitätsanalyse
Analiza točke pokrića	Break-even analysis	Break-Even-Analyse
Analiza troškova i koristi	Cost benefit analysis	Nutzwertanalyse
Analiza vrijednosti	Value engineering	Wertanalyse
Apsorpcijski pristup analizi troškova	Absorption costing	Vollkostenrechnung
B		
Basel II	Basel II	Basel II
Baza podataka	Database	Datenbank
Benchmarking	Benchmarking	Benchmarking
Budžetiranje	Budgeting	Budgetierung
Budžetiranje s nulnom osnovicom	Zero Base Budgeting ZBB	Zero Base Budgeting ZBB
CFROI (Povrat novčanog toka na ulaganje)	CFROI (Cash Flow Return On Investment)	CFROI (Cash Flow Return On Investment)
C		
Cilj	Objective/Target	Ziel
Ciljna dobit/ciljni ROI	Profit objective/ROI budget	Gewinnziel/Gewinnplanung
Ciljni obračun troškova	Target costing	Target Costing
D		
Data Mart	Data Mart	Data Mart
Deprecijacija	Depreciation	Abschreibungen
Dimenzija	Dimension	Dimension
Dioničar/vrijednost za dioničare	Shareholder/shareholder value	Shareholder/Shareholder Value
Dionik	Stakeholder	Stakeholder
Dubinsko snimanje	Due Diligence	Due Diligence
E		
Ekonomska dodana vrijednost	Economic Value Added EVA	Economic Value Added EVA
Ekstrakcija, transformacija, učitavanje	Extraction Transformation Loading ETL	Extraction Transformation Loading ETL

Hrvatski pojmovi	Engleski pojmovi	Njemački pojmovi
F		
Fer vrijednost	Fair Value	Fair Value
Fiksni troškovi	Fixed costs	Fixkosten
Financijski plan	Financial budget	Finanzplan
Fleksibilni budžet	Flexible budget	Sollkosten
G		
Gраниčni troškovi	Marginal costs	Grenzkosten
Granularnost ili zrnatost	Granularity	Granularität
H		
Harmonizirano računovodstvo	Harmonized accounting	Harmonisiertes Rechnungswesen
Hijerarhija	Hierarchy	Hierarchie
I		
Imputirani troškovi	Imputed costs	Kalkulatorische Kosten
Interna revizija	Internal auditing	Interne Revision
Interne usluge	Internal services	Innerbetriebliche Leistungen
Investicije	Investments	Investitionen
Izravni troškovi	Direct costs	Einzelkosten
Izveštaj o promjenama u financijskom položaju	Statement of changes in financial position	Bewegungsbilanz/Kapitalflußrechnung
Izveštavanje	Reporting	Berichtswesen
Izveštavanje o iznimkama	Exception Reporting	Exception Reporting
Izveštavanje po segmentima	Segment reporting	Segmentberichterstattung
Izvoz i uvoz podataka	Data export and import	Datenimport, -export
Izvršni informacijski sustavi	Executive Information Systems EIS	Executive Information Systems EIS
K		
Kaizen/kontinuirano unapređivanje	Kaizen/Continuous Improvement	Kaizen/KVP
Kalendar za kontroling	Controlling year planner	Controlling-Kalender
Klasterska analiza	Cluster Analysis	Clusteranalyse
Ključne kompetencije	Core competence	Kernkompetenzen
Kocka	Cube	Würfel
Kontribucijska marža	Contribution margin	Deckungsbeitrag
Kontribucijski račun dobiti i gubitka (jednorazinski i višerazinski obračun)	Contribution accounting (Direct Costing and multi-step)	Deckungsbeitragsrechnung (eindeckungsbeitragsrechnung)
Kontribucijski račun dobiti i gubitka kupaca	Customer contribution accounting	Kundendeckungsbeitragsrechnung
Kontrola	Control	Kontrolle
Kontrolabilni troškovi	Controllable costs	Beeinflussbare Kosten
Kontroler	Controller	Controller
Kontroling	Controlling	Controlling

Hrvatski pojmovi	Engleski pojmovi	Njemački pojmovi
Kontroling neprofitnih organizacija/ pronalaženje ciljeva i mjerenje učinaka	NPO-Controlling/Finding objec- tives and measuring impacts	NPO-Controlling/Zielfindung und Wirkungsmessung
Koordinacija	Coordination	Koordination
Korporativna politika	Corporate policy	Unternehmenspolitik
Korporativno upravljanje	Corporate Governance	Corporate Governance
Krivulja iskustva	Experience curve	Erfahrungskurve
Kvaliteta	Quality	Qualität
Kvantitativna struktura/vrijednosna struktura	Quantity structure/value structure	Mengengerüst/Wertgerüst
L		
Likvidnost	Liquidity	Liquidität
M		
Matrica portfelja	Portfolio concept	Portfoliokonzept
Međunarodni računovodstveni standardi MRS/MSFI	International Accounting Standards IAS/IFRS	International Accounting Stan- dards IAS/IFRS
Menadžer, menadžment	Manager, management	Manager, Management
Menadžerski informacijski sustav	Management Information System MIS	Management-Informationssys- tem MIS
Metapodaci	Meta data	Metadaten
Metoda postotka dovršenosti	Percentage of Completion Method POC	Percentage of Completion Method POC
Metoda troškova prodanih učinaka	Cost of sales method	Umsatzkostenverfahren UKV
Metoda ukupnih troškova i metoda troškova prodanih učinaka u eksternom računovodstvu	Period costing and cost of sales method in external accounting	Gesamtkostenverfahren GKV und Umsatzkostenverfahren UKV in der externen Rechnungslegung
Misija	Mission statement	Leitbild
Mjerenje učinka	Performance measurement	Leistungsbeurteilung
Model podataka/modeliranje	Data Model/Modelling	Datenmodell/Datenmodellierung
Model upravljanja troškovima temeljen na aktivnostima	Activity-based costing ABC	Prozeßkostenrechnung
Modeli baza podataka	Database Models	Datenbankmodelle
Moderiranje	Moderating	Moderation
N		
Navigacija	Navigation	Navigation
Nematerijalna imovina	Intangible Assets	Intangible Assets
Novčani tok	Cash flow	Cash Flow
O		
Obračun po standardnim troš- kovima	Standard costing	Standardkostenrechnung
Obračun troškova proizvoda	Product costing	Kostenträgerrechnung
Obračun troškova proizvoda pomo- ću jedinica aktivnosti	Product costing with activ- ity units	Bezugsgrößenkalkulation

Hrvatski pojmovi	Engleski pojmovi	Njemački pojmovi
Ocjena ekonomičnosti	Economic appraisal	Wirtschaftlichkeitsrechnung
Održavanje vrijednosti imovine	Sustaining asset value	Substanzerhaltung
Odstupanja	Variances	Abweichungen
Online analitičko procesiranje	Online Analytical Processing OLAP	Online Analytical Processing OLAP
Online transakcijsko procesiranje	Online Transaction Processing OLTP	Online Transaction Processing OLTP
Operativna imovina	Operating assets	Betriebsnotwendiges Vermögen
Operativni rezultat	Operating result	Betriebsergebnis
Oportunitetni troškovi	Opportunity costs	Opportunitätskosten
Organizacija kontrolera	Controller organisation	Controllerorganisation
Ostvareni podaci, ostvarene aktivnosti, ostvareni troškovi	Actual data, actual activities, actual costs	Istdaten, Istleistungen, Istkosten
P		
Plan rada	Work plan	Arbeitsplan
Planirani troškovi/planirane aktivnosti	Planned costs/planned activity	Plankosten/Planleistungen
Planiranje i okvir planiranja	Planning and planning framework	Planung und Planungssystematik
Planiranje i upravljanje proizvodnjom	Production planning and scheduling	Produktionsplanung und -steuerung PPS
Plošne datoteke	Flat-Files	Flache Dateien
Pokazatelji tržišta kapitala	Stock market ratios	Börsenkennzahlen
Ponderirani prosječni trošak kapitala	Weighted Average Cost of Capital WACC	Kapitalkostensatz WACC
Posebni izravni troškovi	Special direct costs	Sondereinzelkosten SEK
Poslovna inteligencija	Business Intelligence BI	Business Intelligence BI
Poslovni informacijski sustavi	Enterprise Resource Planning ERP	Enterprise Resource Planning ERP
Poslovni plan	Business plan	Geschäftsplan (Business Plan)
Potencijali za uspjeh	Potentials for success	Erfolgspotentiale
Povrat na angažirani kapital	Return on Capital Employed ROCE	Return on Capital Employed ROCE
Povrat na ulaganje	Return on Investment ROI	Return on Investment ROI
Povratna veza/prethodna sprega/kontrolna petlja	Feedback/feed forward/control loop	Feedback/Feedforward/Regelkreis
Predviđanja	Prognoses	Prognosen
Prilagodba sustava	Customizing	Customizing
Primarni i sekundarni troškovi	Primary and secondary costs	Primäre und sekundäre Kosten
Prognoza	Forecast	Erwartungsrechnung
Projektne kontroline	Project controlling	Projektcontrolling
Proporcionalni troškovi	Proportional costs	Proportionale Kosten
Prototipiranje	Prototyping	Prototyping

Hrvatski pojmovi	Engleski pojmovi	Njemački pojmovi
R		
Račun menadžerskog rezultata	Management result account	Managementenerfolgsrechnung
Računovodstvo odgovornosti	Responsibility accounting	Verantwortlichkeitsrechnung
Računovodstvo odlučivanja	Decision accounting	Entscheidungsrechnung
Računovodstvo troškovnih centara	Cost center accounting	Kostenstellenrechnung
Rano upozorenje	Early warning	Früherkennung
Raspodjela troškova	Cost allocation	Umlagen
Razina aktivnosti	Activity level	Beschäftigung
Redundantnost podataka	Data redundancy	Datenredundanz
Rentabilnost	Profitability	Rentabilität
Replikacija	Replication	Replikation
Rizničar	Treasurer	Treasurer
Rudarenje podataka	Data Mining	Data Mining
S		
Shema obračuna troškova proizvoda	Product costing scheme	Kalkulationsschema
Simulacija	Simulation	Simulation
Skladište podataka	Data Warehouse	Data Warehouse
Standardi učinka	Standards of performance SOP	Standards of Performance SOP
Statistički alati	Statistical tools	Statistische Werkzeuge
Strategija	Strategy	Strategie
Strateški alati	Strategic tools	Strategische Werkzeuge
Strukturirani jezik za upite	Structured Query Language SQL	Structured Query Language SQL
Strukturni troškovi	Structure costs	Strukturkosten Struko
Sustav interne kontrole	Internal control system ICS	Internes Kontrollsystem IKS
Sustav izvještavanja	Reporting system	Berichtssystem
Sustav rejtinga	Rating system	Ratingsystem
Sustavi bonusa (sustavi financijskih poticaja)	Bonus systems (financial incentives)	Bonussysteme (finanzielle Anreizsysteme)
Sustavi pokazatelja	Ratio systems	Kennzahlensysteme
Sustavi za podršku odlučivanju	Decision Support Systems DSS	Entscheidungsunterstützungssysteme EUS
T		
Transferne cijene	Transfer prices	Verrechnungspreise
Trošak proizvoda	Costs of goods sold	Herstellkosten/Herstellungskosten
Troškovi proizvoda	Product costs	Produktkosten Proko
Troškovi životnog ciklusa	Life cycle costs	Lebenszykluskosten
Troškovi/računovodstvo troškova	Costs/Cost accounting	Kosten
Troškovni centar, profitni i uslužni centar	Cost center, profit and service center	Cost Center, Profit und Service Center
Troškovni indikatori	Cost drivers	Kostentreiber

Hrvatski pojmovi	Engleski pojmovi	Njemački pojmovi
Troškovno računovodstvo	Cost Accounting	Kostenrechnung
Tržišna dodana vrijednost	Market Value Added MVA	Market Value Added MVA
Tržišni udio apsolutni, relativni	Market share absolute, relative	Marktanteil absolut, relativ
U		
Ugnježđivanje	Nesting	Nesting
Umanjenje vrijednosti (MSFI)	Impairment (IFRS)	Impairment (IFRS)
Upravljački pristup	Management approach	Management Approach
Upravljanje potpunom kvalitetom	Total Quality Management TQM	Total Quality Management TQM
Upravljanje rizikom	Risk management	Risikomanagement
Uravnotežena karta ciljeva	Balanced Scorecard	Balanced Scorecard
US GAAP (SAD općeprihvaćena računovodstvena načela)	US GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles)	US GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles)
Uspjeh i vrijednost u računovodstvu	Success and value in accounting	Erfolg und Wert im Rechnungswesen
V		
Višedimenzijski izrazi	Multidimensional Expressions MDX	Multidimensional Expressions MDX
Višedimenzijski kontribucijski račun dobiti i gubitka	Multidimensional contribution accounting	Mehrdimensionale Deckungsbeitragsrechnung
Vrednovanje zaliha/promjene u zalihami	Inventory valuation/inventory change	Bestandsbewertung/Bestandsveränderung
Vremenski utemeljeno upravljanje	Time-based Management	Time-based Management
Vrijednost kupca	Customer value	Kundenwert
Vrste troškova	Cost types	Kostenart
Z		
Zajednički troškovi	Overheads/indirect costs	Gemeinkosten

Rječnik za kontrolere

Hrvatski pojmovi

A		Izveštaj o promjenama u financijskom položaju	29
Agregacija	4	Izveštavanje	29
Aktivna i pasivna vremenska razgraničenja	4	Izveštavanje o iznimkama	30
Akumulacija	4	Izveštavanje po segmentima	30
Alternativna hijerarhija	5	Izvoz i uvoz podataka	30
Analitičke aplikacije	5	Izvršni informacijski sustavi	31
Analiza odstupanja/usporedba budžetiranih i ostvarenih veličina	6	K	
Analiza osjetljivosti	7	Kaizen/kontinuirano unapređivanje	32
Analiza točke pokrića	7	Kalendar za kontroling	32
Analiza troškova i koristi	7	Klasterska analiza	32
Analiza vrijednosti	7	Ključne kompetencije	32
Apsorpcijski pristup analizi troškova	8	Kocka	33
B		Kontribucijska marža	33
Basel II	9	Kontribucijski račun dobiti i gubitka	
Baza podataka	9	(jednorazinski i višerazinski obračun)	36
Benchmarking	9	Kontribucijski račun dobiti i gubitka kupaca	38
Budžetiranje	10	Kontrola	39
Budžetiranje s nultom osnovicom	10	Kontrolabilni troškovi	39
C		Kontroler	40
CFROI (povrat novčanog toka na ulaganje)	11	Kontroling	40
Cilj	11	Kontroling neprofitnih organizacija/pronalaženje ciljeva i mjerenje učinaka	41
Ciljna dobit/ciljni ROI	12	Koordinacija	43
Ciljni obračun troškova	13	Korporativna politika	43
D		Korporativno upravljanje	44
Data Mart	14	Krivulja iskustva	45
Deprecijacija	14	Kvaliteta	45
Dimenzija	14	Kvantitativna struktura/vrijednosna struktura	46
Dioničar/vrijednost za dioničare	15	L	
Dionik	16	Likvidnost	47
Dubinsko snimanje	16	M	
E		Matrica portfelja	48
Ekonomska dodana vrijednost	18	Međunarodni računovodstveni standardi	
Ekstrakcija, transformacija, učitavanje	20	MRS/MSFI	49
F		Menadžer, menadžment	50
Fer vrijednost	22	Menadžerski informacijski sustav	50
Fiksni troškovi	22	Metapodaci	51
Financijski plan	22	Metoda postotka dovršenosti	51
Fleksibilni budžet	23	Metoda troškova prodanih učinaka	52
G		Metoda ukupnih troškova i metoda troškova prodanih učinaka u eksternom računovodstvu	52
Granični troškovi	24	Misija	53
Granularnost ili zrnatost	24	Mjerenje učinka	54
H		Model podataka/modeliranje	54
Harmonizirano računovodstvo	25	Model upravljanja troškovima temeljen na aktivnostima	55
Hijerarhija	25	Modeli baza podataka	55
I		Moderiranje	56
Imputirani troškovi	27	N	
Interna revizija	27	Navigacija	57
Interne usluge	28	Nematerijalna imovina	57
Investicije	28		
Izravni troškovi	29		

Novčani tok	58	Replikacija	84
O		Rizničar	84
Obračun po standardnim troškovima	61	Rudarenje podataka	85
Obračun troškova proizvoda	61	S	
Obračun troškova proizvoda pomoću jedinica aktivnosti	62	Shema obračuna troškova proizvoda	86
Ocjena ekonomičnosti	62	Simulacija	86
Održavanje vrijednosti imovine	62	Skladište podataka	86
Odstupanja	63	Standardi učinka	88
Online analitičko procesiranje	63	Statistički alati	88
Online transakcijsko procesiranje	64	Strategija	89
Operativna imovina	64	Strateški alati	89
Operativni rezultat	65	Strukturirani jezik za upite	92
Oportunitetni troškovi	65	Strukturni troškovi	92
Organizacija kontrolera	65	Sustav interne kontrole	92
Ostvareni podaci, ostvarene aktivnosti, ostvareni troškovi	66	Sustav izvještavanja	93
P		Sustav rejtinga	93
Plan rada	68	Sustavi bonusa (sustavi financijskih poticaja)	94
Planirani troškovi/planirane aktivnosti	68	Sustavi pokazatelja	94
Planiranje i okvir planiranja	68	Sustavi za podršku odlučivanju	95
Planiranje i upravljanje proizvodnjom	69	T	
Plošne datoteke	70	Transferne cijene	96
Pokazatelji tržišta kapitala	70	Trošak proizvoda	96
Ponderirani prosječni trošak kapitala	71	Troškovi/računovodstvo troškova	97
Posebni izravni troškovi	73	Troškovi proizvoda	98
Poslovna inteligencija	73	Troškovi životnog ciklusa	98
Poslovni informacijski sustavi	75	Troškovni centar, profitni i uslužni centar	99
Poslovni plan	75	Troškovni indikatori	100
Potencijali za uspjeh	76	Troškovno računovodstvo	100
Povrat na angažirani kapital	76	Tržišna dodana vrijednost	101
Povrat na ulaganje	76	Tržišni udio apsolutni, relativni	101
Povratna veza/prethodna sprega/kontrolna petlja	77	U	
Predviđanja	78	Ugnježdivanje	102
Prilagodba sustava	78	Umanjenje vrijednosti (MSFI)	102
Primarni i sekundarni troškovi	79	Upravljački pristup	102
Prognoza	79	Upravljanje potpunom kvalitetom	103
Projektni kontroling	79	Upravljanje rizikom	103
Proporcionalni troškovi	80	Urvnotežena karta ciljeva	105
Prototipiranje	80	US GAAP (SAD općeprihvaćena računovodstvena načela)	105
R		Uspjeh i vrijednost u računovodstvu	106
Račun menadžerskog rezultata	81	V	
Računovodstvo odgovornosti	81	Višedimenzijski izrazi	108
Računovodstvo odlučivanja	82	Višedimenzijski kontribucijski račun dobiti i gubitka	108
Računovodstvo troškovnih centara	82	Vrednovanje zalihama/promjene u zalihama	111
Rano upozorenje	82	Vremenski utemeljeno upravljanje	111
Raspodjela troškova	83	Vrijednost kupca	112
Razina aktivnosti	83	Vrste troškova	113
Redundantnost podataka	84	Z	
Rentabilnost	84	Zajednički troškovi	114

A

Agregacija

Agregacija (engl. *aggregation*; njem. *Aggregation*) ili *roll up* znači sažimanje vrijednosti na temelju hijerarhijske strukture. U višedimenzijском modelu vrijednosti se agregiraju na temelju strukture → *dimenzije*. Moguće je na primjer sažeti prodajne pokazatelje prema mjestima prodaje, regionalnim područjima ili kanalima prodaje.

Hijerarhija se najčešće modelira unutar dimenzije. Međutim, postoje i višedimenzijски modeli, u kojima je svaka razina agregacije prikazana u odvojenoj dimenziji, npr. po danima, mjesecima i godinama.

Cilj agregacije je smanjiti složenost i na taj način steći jasnu sliku koju bi se moglo teško uočiti detaljnim promatranjem ("more podataka"). U praksi se najčešće primjenjuje metoda zbrajanja podataka. Tako se na primjer prodaja pojedinih proizvoda iz neke grupe proizvoda može zbrojiti kako bi se dobio pokazatelj prodaje te grupe proizvoda. Osim toga, mogući su i izračuni temeljeni na prosjeku, minimumu ili maksimumu.

Aktivna i pasivna vremenska razgraničenja

Aktivna i pasivna vremenska razgraničenja (engl. *accruals and deferrals*; njem. *Abgrenzungen*) u financijskom računovodstvu razlikuju *rashode* i *prihode* od troška i dohotka u troškovnom računovodstvu. Iznosi koji nisu povezani s ciljevima poslovanja ne bi se trebali pojavljivati u obračunu troškova. To se odnosi na *neutralne i izvanredne troškove* te na troškove za one dijelove nekretnina koji nisu nužni za odvijanje poslovanja. Drugi primjeri su donacije i pokloni, kao i troškovi proizišli iz špekulativnih transakcija. Isto se načelo primjenjuje i na razgraničenje redovnih i izvanrednih prihoda.

Vremensko razgraničenje također se upotrebljava za uravnoteženje dobiti. To se prije svega čini prebacivanjem troškova s jednog razdoblja na sljedeće kako bi se izbjeglo prikazivanje pretjerano dobrih ili pretjerano loših rezultata. Međutim, ta je metoda omražena kod kontrolera jer oni ne smatraju odstupanja dokazom krivnje, nego osnovom za kritičko razmatranje istih. Stoga bi krajnji rezultati trebali odražavati stvarne događaje nekog poslovnog razdoblja – s troškovima i приходima koji su shodno tome i razgraničeni.

Kao posljedica načela vrednovanja prema → *IAS-u* (*International Accounting Standards* – Međunarodni računovodstveni standardi) i → *US GAAP-u* (*Generally Accepted Accounting Principles* – Općeprihvaćena računovodstvena načela), u današnje vrijeme u *menadžerskom računovodstvu* postoji tendencija da se što više prikazuju samo oni troškovi koji se odnose na stvarne izdatke. Prema tom se pristupu vrijednost implicitnih *troškovnih elemenata* ne bi prikazivala, dok bi se s druge strane smanjenje vrijednosti potraživanja od kupaca i vrijednosti zaliha moglo smatrati troškovima. Na taj se način javno objavljeni rezultati poslovanja mogu lakše uskladiti s internim izvještajima. No, taj pristup zanemaruje činjenicu da *eksterno izvještavanje* i menadžersko računovodstvo imaju različitu svrhu.

Akumulacija

Akumulacija (engl. *accumulation*; njem. *Kumulieren*) općenito predstavlja prikupljanje, dodavanje ili povećavanje podataka. U statistici "akumuliranje" znači

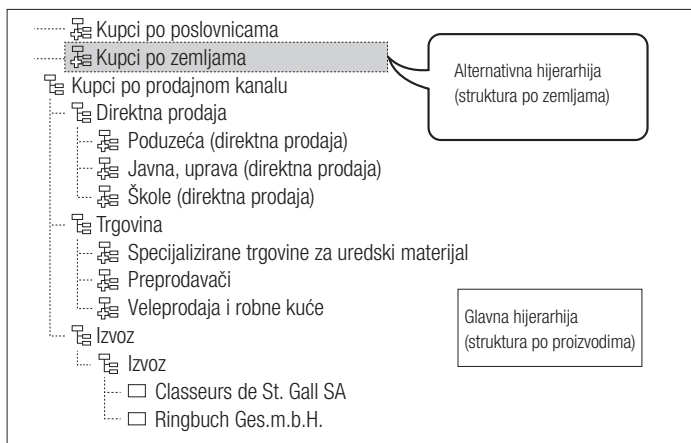
postupno zbrajanje numeričkih podataka svih elemenata podatkovnog niza. Istodobno se formiraju međuzbrojevi s unaprijed određenim kategorijama podataka. Često se primjenjuje akumulacija vrijednosti duž vremenske osi s međuzbrojevima za vremenske intervale poput tjedana, mjeseci i kvartala. Druga, još poznatija primjena je akumulacija prodajnih brojki duž opadajućeg kumulativnog niza u kojem su rangirani klijenti ili proizvodi u *ABC-analizi*.

Alternativna hijerarhija

Alternativne hijerarhije (engl. *alternate hierarchy*; njem. *alternative Hierarchie*) nastaju kada se istodobno primjenjuju različiti kriteriji grupiranja za informiranje menadžmenta. Njihova svrha je proširiti poglede na jednodimenzijsko grupiranje.

Na primjer, sportske je proizvode moguće grupirati prema vrsti sporta (golf, tenis, nogomet) ili prema vrsti proizvoda (tenisice, odjeća, oprema).

Nije moguće napraviti ukrštene izvještaje koristeći se alternativnim hijerarhijama u višedimenzijskom modelu bez daljnje obrade. Na primjer, nije moguće koristiti vrste sportova u redovima i vrste proizvoda u stupcima. To je nedostatak alternativnih hijerarhija u odnosu na upotrebu odvojenih dimenzija za prikazivanje različitih hijerarhija. Osim toga, kombinirani odabir nije izravno moguć (npr. prodaja za golf kao vrstu sporta i tenisice kao vrstu proizvoda). Bez obzira na to, implementacija alternativnih hijerarhija jednostavna je i vrlo učinkovita. To je razlog zbog kojeg je koncept alternativnih hijerarhija podržala većina višedimenzijskih sustava baza podataka.

Analitičke aplikacije

Porast upotrebe standardiziranih alata za obradu podataka potaknuo je *International Data Cooperation* (IDC) da stvori pojam *analitičke aplikacije* (engl. *analytical applications*; njem. *analytische Anwendungen*).

Analitičke aplikacije su aplikacijski sustavi koji su odvojeni od *transakcijskih sustava*. Oni imaju funkcije informacijske podrške i sadržavaju alate za planiranje, *budžetiranje* i konsolidaciju.

Analitičke aplikacije razlikuju se od →*sustava za skladištenje podataka* prema poslovnoj orijentaciji. Tipične funkcije analitičkih aplikacija su:

- *Planiranje i budžetiranje*: vrlo raspodijeljen proces u kojem se očekivanja i ciljevi unose na različitim razinama te moraju biti koordinirani u nekoliko koraka.
- *Konsolidacija*: pružanje podrške korporacijama i poduzećima u konsolidaciji izvještaja njihovih poduzeća kćeri. Razlike u vrednovanju i formalnim izvještajima (npr. strukturi konta) moraju biti usklađene, a vrijednosni tokovi između poduzeća kćeri moraju biti uklonjeni odnosno prilagođeni.
- *Marketing pomoću baza podataka/analitički CRM-sustavi*: obrada podataka primjenjuje se radi jačanja odnosa između kupaca i poduzeća. Podaci se generiraju iz profila kupaca koji se zasnivaju na unosima narudžbi i sustavima izdavanja računa kako bi se omogućile specifične ponude odabranim kupcima. Fokus marketinga pomoću baza podataka je skupljanje individualnih informacija o određenom kupcu (podaci o adresi, dodatni podaci, povijest kontaktiranja, podaci o povratnom odgovoru). Svrha takvog marketinga je da uz pomoć primjerenih instrumenata postigne visok stupanj zadovoljstva i izgradi dugoročan odnos s kupcima.
- *Elektronička podrška prodaje*: to su informacijski sustavi i poslovni procesi koji pomoću centralizirane baze podataka i putem automatiziranih prodajnih procesa pružaju podršku prodajnom osoblju (agentima, brokerima, zastupnicima) pri njihovim aktivnostima (informacije za kupce, planiranje putovanja i izvještavanje, sastanci i ponude kupcima). U osnovi integriraju korištenje mobilnih uređaja (mobilnih telefona, prijenosnih računala), programa za tekstualnu i tabličnu obradu podataka, kao i pretraživača i/ili interneta. Automatizacija podrške prodajnom osoblju je ekvivalent *računalom podržanoj prodaji* (engl. *Computer Aided Selling*–CAS) u američkom govornom području.
- *Mjerenje ostvarenja ciljeva*: metode za mjerenje i vrednovanje ostvarenja ciljeva u organizacijskim jedinicama. Sustavi za mjerenje ostvarenja ciljeva prikazani pomoću brojeva i pokazatelja pokazuju ostvarene veličine prema ciljnim veličinama u brojanom i/ili grafičkom prikazu.

Analiza odstupanja/usporedba budžetiranih i ostvarenih veličina

Analiza odstupanja (engl. *variance analysis/comparison of budgeted and actual figures* - CBA; njem. *Soll-Ist-Vergleich* - SIV) je u širem smislu usporedba →*ostvarenih vrijednosti* i učinaka s "onim što je trebalo biti". U tom obliku, pojam se odnosi na cijelo poduzeće. Analiza odstupanja u užem smislu (analiza troškova i koristi; engl. *Cost Benefit Analysis*–CBA) je usporedba u okviru centara troškova između stvarno →*ostvarenih troškova* i *budžetiranih troškova*, tj. troškova koji bi trebali nastati pri obavljanju planiranih poslovnih aktivnosti, ako je ta razina aktivnosti i postignuta. Razlika između ostvarenih i budžetiranih troškova je *odstupanje od potrošnje*. U analizi odstupanja analiziraju se uzroci koji se nalaze u pozadini nastalih odstupanja kako bi se utvrdilo na koji se

način mogu takva odstupanja izbjeći u budućnosti odnosno kakve *korektivne mjere* treba poduzeti.

Sintagma “prolaženje kroz ili raspravljanje o troškovima” podrazumijeva razgovor između menadžera troškovnog centra i kontrolera o temi analize odstupanja. Cilj je identificirati veća odstupanja između budžetiranih i ostvarenih veličina, odrediti potrebne mjere i razmotriti na koji način menadžment može osnažiti pozitivna odstupanja ili kompenzirati negativna, odnosno iz toga razviti → *prognozu*.

Analiza osjetljivosti

Analiza osjetljivosti (engl. *sensitivity analysis*; njem. *Sensitivitätsanalyse*) otkriva koliko je model donošenja odluka, npr. → *investicijski proračun* osjetljiv i kako reagira na promjene baznih veličina, npr. iznosa ulaganja ili visine koristi. Time se trebaju odrediti dopuštene vrijednosti ili rezultati, te sastaviti *profil rizika*.

Analiza točke pokrića

Analiza točke pokrića (engl. *break-even analysis*; njem. *Break-Even-Analyse*) odnosi se na obujam prodaje pri kojem poduzeće počinje ostvarivati dobit. Prije postizanja točke pokrića, fiksni troškovi nastali iz poslovanja apsorbirali su sve kontribucijske marže. Višak prihoda od prodaje iznad akumuliranih troškova postiže se samo iznad točke pokrića. *Točka pokrića* može biti postignuta na tri razine:

- *Novčana točka pokrića*: prihodi od prodaje pokrivaju sve varijabilne troškove i sve fiksne troškove za koje postoji obveza plaćanja.
- *Točka pokrića za održavanje imovine*: prihodi od prodaje pokrivaju imputiranu amortizaciju/troškove.
- *Ciljna točka pokrića*: prihodi od prodaje pokrivaju sve troškove, uključujući i planiranu dobit.

Analiza troškova i koristi

Analiza troškova i koristi (engl. *cost benefit analysis*; njem. *Nutzwertanalyse*) je proces koji pruža višedimenzijsku procjenu izbora. Također dopušta procjenu kvalitativnih i organizacijskih prednosti te nedostataka određenog projekta. Analiza se obično provodi u sedam koraka:

1. jasno definiranje cilja odluke,
2. postavljenje osnovnih zahtjeva,
3. određivanje kriterija za odabir,
4. procjena kriterija za odabir,
5. razrada izbora,
6. procjena izbora,
7. odabir najboljeg izbora.

Analiza vrijednosti

Cilj *analize vrijednosti* (engl. *value engineering*; njem. *Wertanalyse*) (funkcijska analiza troškova) je prepoznavanje i eliminiranje svih troškova koji nisu nužni za vrijednost odnosno funkciju određenog proizvoda ili usluge.

To je sustavni pristup koji sagledava potpuni proizvod, kao i pojedinačne komponente od kojih je sastavljen. Stoga bi u kvalitetnu analizu vrijednosti trebali

biti uključeni ne samo stručnjaci iz nabave, proizvodnje i prodaje, nego ako je moguće, i dobavljači i kupci. Kontroler često preuzima vođenje tima.

Apsorpcijski pristup analizi troškova

Apsorpcijski pristup analizi troškova (engl. *absorption costing*; njem. *Vollkostenrechnung*) je način raspoređivanja troškova u kojem su svi troškovi nastali u poslovanju poduzeća dodijeljeni pojedinačnim proizvodima i uslugama. *Potpuni troškovi* su ili svi troškovi koji su nastali tijekom proizvodnje proizvoda ili pružanja usluge (*potpuni troškovi proizvodnje*) ili svi troškovi proizvoda koji su prodani unutar nekog razdoblja (*puna cijena koštanja*). Obračun potpunih troškova moguć je samo uz *alokaciju* → *fiksni troškovi*, tj. uz njihovu proporcionalnu raspodjelu budući da svi troškovi koji se pojavljuju u poslovanju nisu u izravnoj *uzročnoj vezi* s proizvedenim ili prodanim proizvodima. Zbog narušavanja načela uzročnosti, alocirani fiksni troškovi nikad ne mogu biti relevantni za → *računovodstvo odgovornosti*, kao ni za *menadžersko računovodstvo* jer se oni ne mijenjaju proporcionalno s obujmom proizvodnje.

K

Kaizen/kontinuirano unapređivanje

Japanska riječ *kaizen* (engl. *kaizen/continuous improvement*; njem. *Kaizen/kontinuierlicher Verbesserungsprozess/KVP*), koja se sastoji od dva kanji-simbola “kai” (mijenjati) i “zen” (dobrota), znači težiti kontinuiranom, sustavnom i postupnom unapređivanju. Kaizen je pristup orijentiran na ljude s obzirom na to da promovira motivaciju zaposlenika i njihovu identifikaciju sa zadacima koje obavljaju, u kojima imaju mogućnost pridonijeti razvoju procesa. Primjena koncepcije kaizen u Europi također je poznata kao *kontinuirano unapređivanje*. Najbitniji element u kontinuiranom unapređivanju je radionica. Ondje sudionici – najčešće zaposlenici na području koje se temeljito proučava – pod vodstvom moderatora specijalno obučenog za tu svrhu analiziraju postojeće radne procese i razrađuju moguća unapređenja u područjima u kojima su identificirane slabosti. Realizaciju obrađenih prijedloga unapređenja u pravilu provode sami sudionici odmah po završetku radionice.

Kalendar za kontroling

Kontroling i kontrolerski posao moraju se obavljati u skladu s datumima i rokovima, što može olakšati uporaba *godišnjeg kalendara kontrolinga* (engl. *controlling year planner*; njem. *Controlling-Kalender*) prikazanog u tablici na stranicama 34 i 35.

Klasterska analiza

Klasterska analiza (engl. *cluster analysis*; njem. *Clusteranalyse*) je algoritamski postupak za klasifikaciju objekata. Takvi objekti mogu biti klijenti ili proizvođači. Primjer navedenog je analiza posjeta internetske stranice (engl. *site hits*), odnosno korisničkih posjeta internetskim stranicama poduzeća, pri čemu je moguće zahvatiti informacije temeljene na kriterijima poput “vremena i/ili duljine posjeta” ili “registracije korisnika (da/ne)”. Ta se informacija nakon toga klasificira u kategorije na temelju njezinih obilježja: slični objekti bit će klasificirani u istu skupinu (npr. vrijeme posjećivanja kraće od 10 minuta); različiti objekti bit će razvrstani u različite skupine (npr. vrijeme posjeta prije i poslije 21 sat). Broj skupina nije fiksno određen na početku postupka. Cilj je identificirati one kategorije iz velike količine podataka koje se smatraju relevantnim informacijama. Primjerice, poduzeće može otkriti da će korisnik koji posjećuje stranicu prije 21 sat i u trajanju više od 10 minuta vjerojatno kupiti proizvod, pa prema tome treba biti klasificiran u klaster kupaca. Sukladno tome, posjetitelj koji je posjećuje nakon 21 sat u trajanju kraćem od 10 minuta bit će klasificiran kao surfer koji nema namjeru kupiti proizvod.

Klasterska analiza spada u najbitnije i najsloženije metode *analize podataka* i *prepoznavanja obrazaca*.

Ključne kompetencije

Tvorac pojma definira *core competencies* (engl. *core competence*; njem. *Kernkompetenzen*) kao sustavni sklop raznih tehnoloških i proizvodnih mogućnosti koje poduzeću omogućuju razvoj velikog broja linija proizvoda. Tri su odvojena područja *ključnih kompetencija* koja omogućuju stratešku uspješnost: kompetencije pristupa tržištu omogućuju usredotočeni prodor na tržište i uspostavljaju kontakt s kupcima, kompetencije vezane za integraciju bitne su za brzu i pouzdanu

kooperaciju između različitih organizacijskih jedinica i funkcija unutar poduzeća, dok se kompetencije vezane za funkcionalnost usredotočuju na pružanje izvanredne funkcionalnosti u proizvodima namijenjenima prodaji.

Šire definicije opisuju ključne kompetencije kao sklop sposobnosti širom organizacije za uspjeh u tržišnom natjecanju.

→strategija

→strateški alati

→korporativna politika

Kocka

U OLAP-u (engl. *Online Analytical Processing*) kocka (podatkovna kocka, hiper-kocka) (engl. *cube*; njem. *Würfel*) podrazumijeva višedimenzijski prikaz podataka ili tablicu podataka. Dobivena je kao rezultat križanja triju ili više dimenzija u kojem je strukturirana višedimenzijska baza podataka.

Primjerice kocka izrađena za analizu prodaje sadržava pokazatelje prihoda, prodaje i kontribucijske marže prema dimenzijama proizvoda, regija, kupaca, prodajnih kanala, vremena i verzija (planirano/ostvareno).

Grupiranja više dimenzija mogu biti pohranjena u jednoj (zapravo visokodimenzioniranoj) kocki (arhitektura temeljena na jednoj kocki) koja sadržava sve podatke, ili u više malih kocaka koje se povezuju samo tijekom izvršavanja upita (arhitektura temeljena na više kocaka).

Odabir između tih dviju metoda ovisi o analizi koju treba provesti, kao i o korištenom softverskom proizvodu i načinu na koji obrađuje prazna područja podataka (*sparsity*), odnosno načinu na koji su kocke povezane.

Kontribucijska marža

Kontribucijska marža (engl. *contribution margin*; njem. *Deckungsbeitrag*) označava višak neto-prihoda nakon oduzetih troškova koji im se mogu sučeliti jednodnačno i bez korištenja ključeva za raspodjelu →fiksni troškovi.

Kontribucijska marža I (KM I) izračunava se oduzimanjem *proporcionalnih troškova* proizvodnje prodanih proizvoda (→*troškovi proizvoda*) od neto-prihoda. KM I pokazuje koliko pojedini artikl, proizvod, itd. pridonosi pokriću fiksnih troškova, kao i dobiti poduzeća. Ona je mjerilo za procjenjivanje *profitabilnosti proizvoda*.

U trgovačkoj djelatnosti KM I odgovara razlici između neto prodajne cijene i troška nabave prodane robe i naziva se *trgovačka marža*.

Procjena profitabilnosti proizvoda uporabom kontribucijske marže I

Kontribucijska marža po jedinici proizvoda bitna je kada se kod određenih kupaca ili u jednom segmentu tržišta pojavljuje usko grlo što se tiče moguće količine prodaje. Tada treba jače poticati prodaju proizvoda s većom vrijednošću kontribucijske marže po jedinici proizvoda.

KM I kao postotak prodaje bitan je pokazatelj kada se kao usko grlo pojavljuje obujam prodaje kupcima, tržišni obujam ili stupanj zasićenosti tržišta. On također pokazuje koji proizvodi imaju relativno veći doprinos ostvarenju dobiti. *KM I po jedinici aktivnosti* troškovnog centra relevantan je pokazatelj kada raspoloživi kapacitet troškovnog centra uzrokuje usko grlo.

KM I po jedinici utrošenog materijala (kilogram, komad, metar) primjenjuje se kada je potrebno maksimizirati rezultat u slučajevima ograničene raspoloživosti određenih vrsta materijala.

Ako istodobno postoji više uskih grla koja se međusobno ograničavaju, dolazi do pitanja optimizacije koja mogu biti riješena metodama *linearnog programiranja*.

Kontribucijski račun dobiti i gubitka (jednorazinski i višerazinski obračun)

Kontribucijski račun dobiti i gubitka (engl. *contribution accounting*; njem. *Deckungsbeitragsrechnung*) je instrument za planiranje i upravljanje poslovnim aktivnostima poduzeća usmjeren na ostvarenje planirane dobiti, pri čemu ima dvije zadaće:

- omogućiti menadžerima bolje ocjenjivanje vjerojatnih učinaka koje će njihove odluke imati na dobit (*računovodstvo odlučivanja*)
- oblikovati ciljeve u brojčane veličine koje osiguravaju procjenu učinka menadžera (*računovodstvo odgovornosti*).

Kontribucijski račun dobiti i gubitka povezuje tržišno orijentirani način razmišljanja s ekonomskim količinama i vrijednostima. On polazi od razmišljanja iz perspektive kupca. Dobro razvijeni oblik kontribucijskog računa dobiti i gubitka na transparentan način pokazuje kreću li se tržišno planiranje i tehničke te organizacijske strukture poduzeća zajednički prema planiranoj ciljnoj dobiti.

Razine kontribucijskog računa dobiti i gubitka

Budući da se fiksni troškovi ne mijenjaju u izravnoj ovisnosti o broju prodanih ili proizvedenih jedinica te stoga nikada nije moguće izračunati stvarni potpuni trošak jedinice proizvoda, razvijen je razinski kontribucijski račun dobiti i gubitka radi poboljšanja mogućnosti upravljanja poslovanjem.

Razine kontribucijskog računa dobiti i gubitka pojavljuju se kada se od KM I (kontribucijska marža I) oduzimaju skupine fiksnih troškova koji su jednoznačno i bez uporabe ključeva dodjeljivi promatranim objektima. Doduše, i dalje nije moguće vidjeti koliko je pojedina stavka pridonijela dobiti, ali se iznos koji artikl, proizvod, grupa proizvoda ili asortiman proizvoda ima za pokriće fiksnih troškova može planirati, kontrolirati i za njega netko može biti odgovoran.

Račun uspješnosti prodaje

Kada je sastavljen u obliku *računa uspješnosti prodaje*, višerazinski račun dobiti i gubitka omogućuje brojne načine korištenja sa svrhom mjerenja i upravljanja učinkom na području troškova i prodaje. Cilj *računa uspješnosti prodaje* je prikazati rezultate i razinu uspjeha jedne ili više prodajnih organizacija prema pojedinačnim izvorima dobiti. Uz to sve promjene na koje prodaja ne može utjecati ili za nju nisu relevantne moraju biti izolirane. Stoga su u *računu uspješnosti prodaje* troškovi proizvoda uvijek standardizirani. Drugim riječima, kao što je i planirano, pri izvršenju naloga, kao i pri njegovoj predkalkulaciji oduzimaju se od neto-prihoda, te se fiksni troškovi drugih funkcijskih područja u planu i ostvarenju uvijek stavljaju kao planске veličine. Odstupanja između plana i ostvarenja koja se ne mogu pripisati prodaji ne prikazuju se ni u *računu uspješnosti prodaje*, nego se iskazuju u *sazetku odstupanja*.

Račun uspješnosti prodaje, kao višeražinski kontribucijski račun dobiti i gubitka, izrađen je u obliku *metode troškova prodanih učinaka* te se iskazuje kao ukupni račun svih čimbenika ostvarenja dobiti koji utječu na upravljanje rezultatom prodaje.

Broj iskazanih razina kontribucije ovisi o organizacijskoj strukturi poduzeća, pri čemu je tu strukturu moguće pronaći i u samim razinama *računa uspješnosti prodaje*.

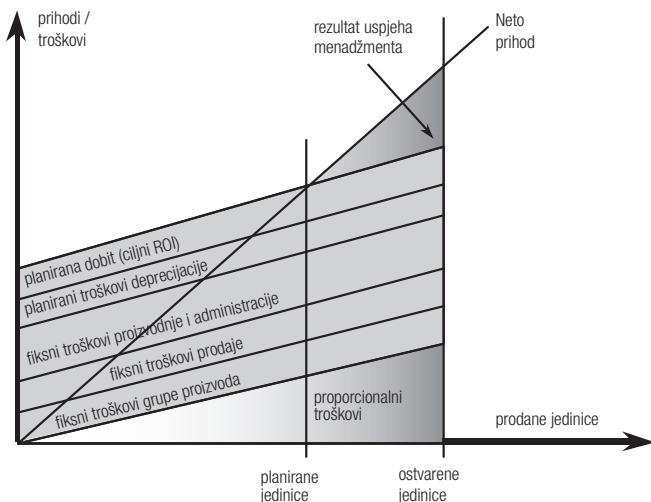
Struktura računa uspješnosti prodaje	Ukupno	Grupa proizvoda A			Grupa proizvoda B		
	Poduzeće	Ukupno	P1	P2	Ukupno	P3	P4
Bruto-prodaja							
Popusti							
Neto prodaja							
Prodajni odbitci							
Neto prihod							
Standardni troškovi proizvoda (standardni proporcionalni troškovi proizvodnje prodanih proizvoda)							
Kontribucijska marža I							
Fiksni troškovi proizvoda (npr. promocija)							
Kontribucijska marža proizvoda							
Fiksni troškovi grupe proizvoda (npr. razvoj tržišta)							
Kontribucijska marža grupe proizvoda							
Fiksni troškovi prodaje							
Kontribucijska marža prodaje (cilj menadžera zaduženog za cjelokupnu prodaju)							
Ostali planirani fiksni troškovi u razinama za:							
• proizvodnju							
• istraživanje i razvoj							
• administraciju							
• ostala funkcijska područja							
Kontribucijska marža relevantna za likvidnost							
Ciljni novčani tok							
Rezultat uspjeha menadžmenta							

Budući da se sve češće mora sastavljati →*višedimenzijski kontribucijski račun dobiti i gubitka* i da se njegova struktura razlikuje za svako poduzeće, preporučljivo je ne samo brojčano, nego i tekstovno obilježiti razine kako ne bi došlo do zabune pri uporabi. *Račun uspješnosti prodaje* trebao bi što više uključiti sve stavke troškova i prihoda na koje može utjecati prodaja kako bi se prikazalo koliko je prodaja uspješna u ostvarivanju svojih ciljeva.

Vezano za sadržaj različitih razina kontribucijskog računa dobiti i gubitka:

- Od kontribucijske marže I oduzimaju se prije svega *fiksni troškovi proizvoda*. Drugim riječima, oni troškovi koji nedvosmisleno pripadaju određenom proizvodu, tj. troškovi promotivnih mjera za postizanje specifičnih KM I prioriteta.

- *Fiksnim troškovima grupe proizvoda ili divizije proizvoda* pripadaju izravni troškovi odgovarajuće grupe proizvoda kao što su troškovi alata, → *posebni izravni troškovi*, troškovi troškovnog centra, prodajni troškovi reklame i promocije. Navedeni troškovi više se ne mogu dodijeliti pojedinačnom proizvodu (jedinici), nego grupi proizvoda kao cjelini.
- *Fiksne troškove prodaje* čine svi fiksni troškovi nastali radi prodaje proizvoda i usluga na koje prodajni menadžment može izravno utjecati. Ti se troškovi ne mogu pripisati nijednoj određenoj grupi proizvoda ili usluga, nego mogu biti nedvosmisleno dodijeljeni samo ukupnoj prodaji.
- Unutar skupine troškova ostalih planiranih fiksnih troškova nalaze se svi preostali troškovi poduzeća relevantni za likvidnost, a koji se kao izravni troškovi ne mogu dodijeliti nijednoj pojedinačnoj diviziji ni hijerarhijski niže raspoređenim jedinicama unutar nje, kao ni prodajnoj organizaciji. Ti se troškovi pojavljuju u računu uspješnosti prodaje u planu, kao i u planskim te ostvarenim veličinama na koje prodaja ne može izravno utjecati.
- Ako je preostala kontribucijska marža dovoljna za pokrivanje vrijednosti *cilj-nog novčanog toka*, tada je plan kao cjelina ispunjen.

Kontribucijski račun dobiti i gubitka kupaca

Pomoću *kontribucijskog računa dobiti i gubitka kupaca* (engl. *customer contribution accounting*; njem. *Kundendeckungsbeitragsrechnung*) moguće je predočiti → *kontribuciju* (*doprinos*) pojedinog kupca nakon što su svi troškovi za koje je nedvojbeno da su nastali (postoji dokumentacija) u vezi s tim kupcem oduzeti od prihoda. Bitan alat za oblikovanje razvoja marketinške politike i za strateški menadžment je grupno analiziranje kupaca. Za tu svrhu kupci se klasifici-

raju u odgovarajuće skupine ili kategorije interesa. Moguća raspodjela prema kategorijama može izgledati ovako:

A-kupci = više od 250.000 prihoda

B-kupci = 50.000-250.000 prihoda

C-kupci = 10.000-50.000 prihoda

D-kupci = manje od 10.000 prihoda

E-kupci = novi kupci (šifra kupca bit će dodijeljena tijekom izvještajne godine).

Struktura kontribucijskog računa dobiti i gubitka kupaca

Artikli	Obujam kupnje	Bruto prodaja	Prodajni odbici	Troškovi proizvoda	KM I % prodaje	KM faktor (KM/ prihod)	KM po jed.	% -udilo	
								od prodaje	od KM I
Izravni fiksni troškovi kupca									
Kupac – kontribucijska marža									
Činjenice specifične za kupca:					Mjere/za raspravu:				

Kontrola

Kontrola (ovdje menadžerska kontrola) (engl. *control*; njem. *Kontrolle*) je zadaća menadžmenta koju nije moguće delegirati. Ona obuhvaća identificiranje razlike između planiranih i ostvarenih veličina, odlučivanje o potrebnim *korrektivnim djelovanjima*, kao i provjeru jesu li navedena djelovanja učinkovita te ako za to postoji potreba, i uvođenje samih sankcija. → *Kontroleri* interpretiraju i pripremaju dobivene rezultate za menadžment, ali tako ne oslobađaju menadžere njihove kontrolne zadaće, nego pridonose tome da menadžeri djeluju na način koji je usmjeren na budućnost i u tom smjeru potiču svoje zaposlenike.

Kontrolabilni troškovi

Kontrolabilni troškovi (engl. *controllable costs*; njem. *beeinflussbare Kosten*) su oni troškovi za koje je voditelj organizacijske jedinice (→ *troškovni centar*, → *uslužni centar*, → *profitni centar*) izravno odgovoran jer na njih može utjecati neovisno i prema slobodnoj volji. Njima pripadaju one troškovne vrste troškovnog centra koje se mogu jednoznačno dodijeliti bez korištenja ključeva za raspodjelu. Najbitnije vrste kontrolabilnih troškova su: troškovi osoblja bilo koje vrste, troškovi održavanja i popravaka, troškovi pomoćnog i osnovnog materijala, kao i troškovi koji nastaju zbog uporabe sredstava, te ostali → *zajednički troškovi*.

Nekontrolabilni troškovi su oni troškovi koje voditelj troškovnog centra ne može osobno mijenjati tijekom planskog razdoblja zato što to nije unutar njegove nadležnosti (troškovi su već dodijeljeni) ili zato što je razdoblje za prilagodbu troškova prekratko, većinom u slučaju imputirane amortizacije.

Svaki menadžer bi trebao prihvatiti *odgovornost* za izravno kontrolabilne troškove unutar svoje organizacijske jedinice. Stoga kontroleri moraju osigurati da se ukupni →*troškovi* poduzeća mogu evidentirati kao *pojedinačni troškovi* troškovnog centra, proizvoda ili narudžbe. To također omogućuje jednoznačno →*računovodstvo odgovornosti*.

Kontroler

Kontroleri (engl. *controller*; njem. *Controller*) pružaju usluge ostalim menadžerima. Oni oblikuju i održavaju alate za →*planiranje* i budžetiranje, za →*usporedbu budžetiranih i ostvarenih veličina* i →*prognozu*. Njihova je zadaća osigurati transparentnost troškova i rezultata na svakoj razini upravljanja: od korporativne politike preko strategije, operativnog planiranja i obavljanja svakodnevnih aktivnosti pa do samog izvršavanja. Oni vode brigu o tome da su sustavi koje su razvili i koje održavaju ažurnima prikladni za menadžere i za kontroling. To se osobito odnosi na činjenicu da su sustavi izgrađeni tako da podupiru ostvarivanje ciljeva, donošenje odluka i dodjeljivanje odgovornosti. *Controllership* je skupni termin za sve aktivnosti kontrolera.

Misijski kontrolera koju je osmislio International Group of Controlling (IGC) definira ulogu kontrolera na sljedeći način:

Kontroleri oblikuju i prate menadžerske procese određivanja ciljeva, planiranja i nadziranja te tako preuzimaju suodgovornost za postizanje ciljeva.

To znači da:

- Kontroleri brinu o transparentnosti strategije, poslovnog rezultata, financija i procesa te tako pridonose većoj ekonomičnosti.
- Kontroleri usklađuju djelomične ciljeve i planove te organiziraju cjelokupni sustav izvještavanja poduzeća usmjeren na budućnost.
- Kontroleri moderiraju i oblikuju menadžerske procese određivanja ciljeva, planiranja i nadziranja tako da svaki donositelj odluke može djelovati u skladu s usvojenim ciljevima.
- Kontroleri osiguravaju za to zahtijevanu uslugu pružanja ekonomskih podataka i informacija.
- Kontroleri oblikuju i održavaju *sustave za kontroling*.

Kontroleri su, prema tome, interni *savjetnici* svim donositeljima odluka i djeluju kao navigatori za postizanje ciljeva.

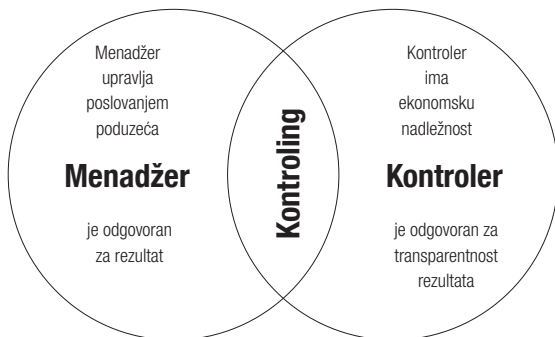
Odgovornost kontrolera proizlazi iz prethodno navedenih zadaća.

Kontroling

Kontroling (engl. *controlling*; njem. *Controlling*) se provodi suradnjom menadžera i kontrolera.

Kontroling je cjelokupni proces postavljanja ciljeva, planiranja i upravljanja u financijskom i ekonomskom području poslovanja poduzeća.

Kontroling obuhvaća postupke poput donošenja odluka, definiranja aktivnosti i procedura određivanjem alternativa, usmjeravanja pojedinaca i njihovih aktivnosti te postavljanje smjernica. Prema tome, menadžeri moraju prakticirati kontroling jer je njihova odgovornost definiranje ciljeva poduzeća i preciziranje potrebnih ciljnih vrijednosti kao dio procesa planiranja. Oni su isto tako odgovorni za postignute rezultate.

Kontroling se stoga smatra menadžerskom aktivnošću te bi se trebao provoditi u svakom poduzeću, koliko god malo ono bilo. Iz istog se razloga kontroling ne bi trebao smatrati isključivo poslom jedne osobe kontrolera.

Menadžment koji prakticira istinski kontroling usmjeren je na ciljeve i planiranje, gleda unaprijed, prilagodljiv je i decentraliziran. Uvođenje usluga kontrolinga ima smisla samo u onim poduzećima čiji menadžment vjeruje u kontroling i provodi ga.

Operativni kontroling uključuje one menadžerske aktivnosti koje pokrivaju određivanje ciljeva, planiranje i kontroling u srednjoročnom i jednogodišnjem razdoblju. Glavni ciljevi su likvidnost, dobit i financijska stabilnost.

Strateški kontroling uključuje one menadžerske aktivnosti koje obuhvaćaju planiranje, testiranje, implementaciju i nadziranje strategija. Vremenski horizont nije ograničen i određen je razdobljem koje se smatra relevantnim za razvoj strategije. Tipični se ciljevi odnose na postojeane ciljeve orijentirane na budućnost, kao što su →*potencijali za uspjeh*, tržišni udjeli kao i (slobodni) →*novčani tok*.

Kontroling neprofitnih organizacija/pronalaženje ciljeva i mjerenje učinaka

I u organizacijama koje ne djeluju s primarnim ciljem ostvarivanja dobiti →*kontroling* je upravljački proces pronalaženja i definiranja ciljeva, planiranja i upravljanja. Bitna razlika u odnosu na organizacije usmjerene na ostvarivanje dobiti je u različitom naglasku vezanom za ciljeve koje treba postići. U

Dictionary for Controllers

English Terms

A			
Absorption costing	118		
Accruals and deferrals	118		
Accumulation	118		
Activity level	119		
Activity-based costing ABC	119		
Actual data, actual activities, actual costs	120		
Aggregation	121		
Alternate Hierarchy	121		
Analytical Applications	122		
B			
Balanced Scorecard	123		
Basel II	123		
Benchmarking	124		
Bonus systems (financial incentives)	124		
Break-even analysis	125		
Budgeting	125		
Business Intelligence BI	125		
Business plan	126		
C			
Cash flow	128		
CFROI (Cash Flow Return On Investment)	131		
Cluster Analysis	131		
Contribution accounting (Direct Costing and multi-step)	131		
Contribution margin	134		
Control	135		
Controllable costs	135		
Controller	136		
Controller organisation	136		
Controlling	137		
Controlling year planner	138		
Coordination	138		
Core competence	139		
Corporate Governance	139		
Corporate policy	139		
Cost Accounting	142		
Cost allocation	143		
Cost benefit analysis	143		
Cost center accounting	144		
Cost center, profit and service center	144		
Cost drivers	145		
Cost of sales method	145		
Cost types	145		
Costs of goods sold	146		
Costs/Cost accounting	147		
Cube	148		
Customer contribution accounting	149		
Customer value	149		
Customizing			151
D			
Data export and import			152
Data Mart			152
Data Mining			152
Data Model/Modelling			152
Data redundancy			153
Data Warehouse			153
Database			155
Database Models			155
Decision accounting			156
Decision Support Systems DSS			157
Depreciation			157
Dimension			157
Direct costs			158
Due Diligence			158
E			
Early warning			160
Economic appraisal			160
Economic Value Added EVA			160
Enterprise Resource Planning ERP			162
Exception Reporting			162
Executive Information Systems EIS			162
Experience curve			163
Extraction Transformation Loading ETL			164
F			
Fair Value			166
Feedback/feed forward/control loop			166
Financial budget			167
Fixed costs			168
Flat-Files			168
Flexible budget			168
Forecast			169
G			
Granularity			170
H			
Harmonized accounting			171
Hierarchy			172
I			
Impairment (IFRS)			173
Imputed costs			173
Intangible Assets			173
Internal auditing			174
Internal control system ICS			174
Internal services			175
International Accounting Standards IAS/IFRS			175
Inventory valuation/inventory change			176
Investments			176
K			
Kaizen/Continuous Improvement			178

L		Q	
Life cycle costs	179	Quality	204
Liquidity	179	Quantity structure/value structure	204
M		R	
Management approach	180	Rating system	205
Management Information System MIS	180	Ratio systems	205
Management result account	181	Replication	206
Manager, management	182	Reporting	206
Marginal costs	182	Reporting system	207
Market share absolute, relative	182	Responsibility accounting	207
Market Value Added MVA	183	Return on Capital Employed ROCE	207
Meta data	183	Return on Investment ROI	208
Mission statement	184	Risk management	208
Moderating	184	S	
Multidimensional contribution accounting	184	Segment reporting	210
Multidimensional Expressions MDX	186	Sensitivity analysis	210
N		Shareholder/shareholder value	210
Navigation	187	Simulation	212
Nesting	187	Special direct costs	212
NPO-Controlling/Finding objectives and measuring impacts	187	Stakeholder	212
O		Standard costing	212
Objective/Target	190	Standards of performance SOP	212
Online Analytical Processing OLAP	191	Statement of changes in financial position	213
Online Transaction Processing OLTP	192	Statistical tools	213
Operating assets	192	Stock market ratios	213
Operating result	193	Strategic tools	215
Opportunity costs	193	Strategy	217
Overheads/indirect costs	193	Structure costs	218
P		Structured Query Language SQL	218
Percentage of completion method POC	194	Success and value in accounting	218
Performance measurement	194	Sustaining asset value	219
Period costing and cost of sales method in external accounting	194	T	
Planned costs/planned activity	196	Target costing	221
Planning and planning framework	196	Time-based Management	221
Portfolio concept	197	Total Quality Management TQM	221
Potentials for success	198	Transfer prices	221
Primary and secondary costs	199	Treasurer	222
Product costing	199	U	
Product costing scheme	200	US GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles)	223
Product costing with activity units	200	V	
Product costs	201	Value engineering	224
Production planning and scheduling	201	Variance analysis/comparison of budgeted and actual figures CBA	224
Profit objective/ROI budget	201	Variances	224
Profitability	202	W	
Prognoses	202	Weighted Average Cost of Capital WACC	225
Project controlling	202	Work plan	227
Proportional costs	203	Z	
Prototyping	203	Zero Base Budgeting ZBB	228

A

Absorption costing

Absorption costing (hrv. *apsorpcijski pristup analizi troškova*; ger. *Vollkostenrechnung*) is the form of costing in which all costs incurred by the business are charged to the individual products and services. *Full costs* are either all costs, which have arisen during the manufacturing of a product or delivery of a service (*full manufacturing costs*) or, alternatively, all costs, which have arisen for the products sold within a period (*full cost price*). The calculation of full costs is only possible through the →*allocation* of the structure costs, that is to say by proportionally splitting them, since not all costs arising in a business stand in a direct *causal relationship* with the goods manufactured or sold. Because of this violation of the causal principle, allocated structure costs can never be relevant for →*responsibility accounting* as well as →*decision accounting*, as they do not vary in proportion to the output.

Accruals and deferrals

Accruals and deferrals (hrv. *aktivna i pasivna vremenska razgraničenja*; ger. *Abgrenzungen*) distinguish *expense* and *revenue* in financial accounting from costs and income in cost accounting. Any amounts not related to the aims of the business should not appear in cost accounting. Such amounts include *neutral and extraordinary expenses* and expenses on those parts of real estate, which are not necessary for running the business. Further examples are donations and gifts, as well as expenses arising from speculative transactions. The same principle applies to the accrual and deferral of revenue.

Accruals and deferrals are also undertaken to even out profits; this is done above all by deferring costs from one period to the next to avoid showing results that are either too good or too poor. However, controllers regard this method with scepticism. Since controllers do not consider variances as evidence of guilt, but rather as a cause for reflection, results should reflect the actual events of a specific business period – with costs and revenue accrued accordingly.

There is a tendency in *management accounting* nowadays, brought about by the valuation principles enshrined in the →*IAS* (International Accounting Standards) and the →*US GAAP* (Generally Accepted Accounting Principles), to show as far as possible only those costs, which relate to actual expenses. Based on this approach, imputed *cost elements* should disappear, while, on the other hand, depreciation e.g. on debtors and inventory can be regarded as costs. Thus the publicly presented result can be more easily reconciled with the internal result; however, this approach overlooks the fact that *external reporting* and *management accounting* serve different purposes.

Accumulation

Accumulation (hrv. *akumulacija*; ger. *Kumulieren*) is generally understood as the collecting, adding, accumulating, or growing of data. In statistics, to accumulate means the step-by-step addition of numerical data of all the elements of a chain. At the same time interim sums with previously determined data cat-

egories are formed. A typical application is the accumulation of values along the time axis with interim sums for time intervals like weeks, months and quarters. Another common application is the accumulation of sales figures along a descending ranking of clients or products in the *ABC-analysis*.

Activity level

In cost accounting, *activity level* (hrv. *razina aktivnosti*; ger. *Beschäftigung*) stands for the output of a specific cost center and is expressed in *activity or output units* of that cost center.

Actual performance is measured either manually or by computer with tools or procedures designed to gather output figures. This is generally known as *operative data collection*. Possible examples of operative data collecting are: manual time-recording or counting of items or units, computer-based measurement of output quantities, recording of production steps via work tickets, etc. →*PPS*. During planning, there are two alternative possibilities for establishing the *planned activity level* of a cost center:

- **Production planning:** Based on the *production program*, the *capacity demand* for each manufactured product as well as for each relevant cost center is derived from *bills of materials* and *work plans*. This yields the planned capacity utilisation for this cost center (in the sense of the output required by the market).
- **Production forecasting:** In those businesses that manufacture directly to *customer orders*, it is not possible to derive the planned activity level directly from the planned production. Therefore, during the planning phase, the number and structure of the future orders can only be estimated because order-specific details of production such as setup, waiting, reprogramming and processing times are unavailable at this time. In this case, the planned activity level of a specific cost center is estimated on the basis of past figures. These can be: combination of the sales outputs, activity levels of the previous years, average number of employees per cost center, product mix of previous years, proportion of invoiced output to machine/employee hours performed in the past, etc.

The calculation of the planned *cost rate* of a cost center is based on the planned activity level, since it is not the installed capacity, which is being sold but the output produced.

The degree of *capacity utilisation* of a cost center is the comparison between the actual activity of a period and its planned activity level.

→*Comparison of budgeted and actual figures CBA*

Activity-based costing ABC

Activity Based Costing (hrv. *model upravljanja troškovima temeljen na aktivnostima*; ger. *Prozesskostenrechnung*) is a procedure that measures the cost of ob-

Controller-Wörterbuch

Die deutsche Begriffe

A		Dimension	265
Abgrenzungen	232	Due Diligence	266
Abschreibungen	232	E	
Abweichungen	232	Economic Value Added EVA	267
Aggregation	233	Einzelkosten	269
Alternative Hierarchie	233	Enterprise Resource Planning ERP	269
Analytische Anwendungen	234	Entscheidungsrechnung	269
Arbeitsplan	235	Entscheidungsunterstützungssysteme EUS	270
B		Erfahrungskurve	270
Balanced Scorecard	236	Erfolg und Wert im Rechnungswesen	271
Basel II	236	Erfolgspotentiale	272
Beeinflussbare Kosten	237	Erwartungsrechnung	272
Benchmarking	237	Exception Reporting	273
Berichtssystem	238	Executive Information Systems EIS	273
Berichtswesen	238	Extraction Transformation Loading ETL	274
Beschäftigung	239	F	
Bestandsbewertung/Bestandsveränderung	240	Fair Value	276
Betriebsergebnis	240	Feedback/Feedforward/Regelkreis	276
Betriebsnotwendiges Vermögen	241	Finanzplan	277
Bewegungsbilanz/Kapitalflußrechnung	241	Fixkosten	278
Bezugsgrößenkalkulation	242	Flache Dateien	278
Bonussysteme (finanzielle Anreizsysteme)	242	Früherkennung	278
Börsenkennzahlen	242	G	
Break-Even-Analyse	244	Gemeinkosten	279
Budgetierung	244	Gesamtkostenverfahren GKV und Umsatzkostenverfahren UKV in der externen Rechnungslegung	279
Business Intelligence BI	244	Geschäftsplan (Business Plan)	280
C		Gewinnziel/Gewinnplanung	281
Cash Flow	246	Granularität	282
CFROI (Cash Flow Return On Investment)	249	Grenzkosten	282
Clusteranalyse	249	H	
Controller	250	Harmonisiertes Rechnungswesen	283
Controllerorganisation	250	Herstellkosten/Herstellungskosten	284
Controlling	251	Hierarchie	284
Controlling-Kalender	252	I	
Corporate Governance	252	Impairment (IFRS)	286
Cost Center, Profit und Service Center	253	Innerbetriebliche Leistungen	286
Customizing	256	Intangible Assets	286
D		International Accounting Standards IAS/IFRS	287
Data Mart	257	Interne Revision	288
Data Mining	257	Internes Kontrollsystem IKS	288
Data Warehouse	257	Investitionen	289
Datenbank	259	Istdaten, Istleistungen, Istkosten	289
Datenbankmodelle	259	K	
Datenexport, -import	260	Kaizen/KVP	291
Datenmodell/Datenmodellierung	260	Kalkulationsschema	291
Datenredundanz	261	Kalkulatorische Kosten	292
Deckungsbeitrag	261	Kapitalkostensatz WACC	292
Deckungsbeitragsrechnung		Kennzahlensysteme	295
(ein- und mehrstufig)	262		

Kernkompetenzen	295	Prototyping	325
Kontrolle	296	Prozeßkostenrechnung	325
Koordination	296	Q	
Kosten	296	Qualität	326
Kostenart	298	R	
Kostenrechnung	298	Ratingsystem	327
Kostenstellenrechnung	299	Rentabilität	327
Kostenträgerrechnung	299	Replikation	327
Kostentreiber	300	Return on Capital Employed ROCE	328
Kumulieren	300	Return on Investment ROI	328
Kundendeckungsbeitragsrechnung	301	Risikomanagement	329
Kundenwert	302	S	
L		Segmentberichterstattung	331
Lebenszykluskosten	304	Sensitivitätsanalyse	331
Leistungsbeurteilung	304	Shareholder/Shareholder Value	331
Leitbild	304	Simulation	333
Liquidität	305	Soll-Ist-Vergleich SIV	333
M		Sollkosten	333
Management Approach	306	Sondereinzelkosten SEK	334
Managementenerfolgsrechnung	306	Stakeholder	334
Management-Informationssystem MIS	307	Standardkostenrechnung	334
Manager, Management	308	Standards of Performance SOP	335
Market Value Added MVA	308	Statistische Werkzeuge	335
Marktanteil absolut, relativ	309	Strategie	335
Mehrdimensionale Deckungsbeitragsrechnung	309	Strategische Werkzeuge	336
Mengengerüst/Wertgerüst	312	Structured Query Language SQL	339
Metadaten	312	Strukturkosten Struko	339
Moderation	312	Substanzerhaltung	339
Multidimensional Expressions MDX	313	T	
N		Target Costing	341
Navigation	314	Time-based Management	341
Nesting	314	Total Quality Management TQM	341
NPO-Controlling/Zielfindung und Wirkungsmessung	315	Treasurer	341
Nutzwertanalyse	317	U	
O		Umlagen	342
Online Analytical Processing OLAP	318	Umsatzkostenverfahren UKV	342
Online Transaction Processing OLTP	319	Unternehmenspolitik	343
Opportunitätskosten	319	US GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles)	344
P		V	
Percentage of Completion Method POC	320	Verantwortlichkeitsrechnung	346
Plankosten/Planleistungen	320	Verrechnungspreise	346
Planung und Planungssystematik	321	Vollkostenrechnung	346
Portfoliokonzept	322	W	
Primäre und sekundäre Kosten	323	Wertanalyse	347
Produktionsplanung und -steuerung PPS	323	Wirtschaftlichkeitsrechnung	347
Produktkosten Proko	324	Würfel	347
Prognosen	324	Z	
Projektcontrolling	324	Zero Base Budgeting ZBB	348
Proportionale Kosten	325	Ziel	348

K

Kaizen/KVP

Das japanische Wort *Kaizen*, das sich aus den beiden Kanji-Zeichen Kai (Ändern) und Zen (Güte) zusammensetzt, bedeutet das Streben nach ständiger, systematischer und schrittweiser Verbesserung. Kaizen ist ein humanorientierter Ansatz, da er die Motivation der Mitarbeiter und ihre Identifikation mit den Arbeitsinhalten fördert, indem sie die Möglichkeit erhalten, Prozesse mitzugestalten. Die Umsetzung des Kaizen-Gedankens wird in Europa auch als *Kontinuierlicher Verbesserungsprozeß* (KVP) bezeichnet.

Wichtigstes Element des KVP ist der Workshop. Darin analysieren die Teilnehmer - in der Regel Mitarbeiter des zu untersuchenden Bereichs - unter Anleitung eines eigens dafür ausgebildeten Moderators die eingeführten Arbeitsprozesse und erarbeiten Verbesserungsmöglichkeiten zu festgestellten Schwachstellen. Die Realisierung der erarbeiteten Lösungsvorschläge erfolgt in der Regel durch die Teilnehmer selbst unmittelbar im Anschluß an den Workshop.

Kalkulationsschema

Um die Kosten eines Produkts oder einer Dienstleistung zu ermitteln, bedient man sich eines *Kalkulationsschemas* (hrv. *shema obračuna troškova proizvoda*; eng. *product costing scheme*), das aufzeigt, wie die einzelnen Kostenelemente zusammenzufügen sind. Das bekannteste dieser Schemata, das auf der Methode der \rightarrow Bezugsgrößenkalkulation basiert, hat folgende Struktur:

Kalkulationsschema (herkömmlich)	Proportionalkostenrechnung	Vollkostenrechnung
Einzelmaterialkosten	•	•
Materialgemeinkosten		•
Proportionale Fertigungskosten	•	•
Strukturkosten der Fertigung		•
Fremdleistungskosten	•	•
Sondereinzelkosten der Fertigung	•	•
	Produktkosten	Volle Herstellkosten
Sondereinzelkosten des Vertriebs		•
Vertriebsstrukturkosten (Vertriebsgemeinkostenzuschlag)		•
Verwaltungsstrukturkosten (Verwaltungsgemeinkostenzuschlag)		•
		Volle Selbstkosten

Die Werte, die sich aus der Proportionalkostenrechnung (oder *Produktkostenrechnung*) ergeben, werden für die Erstellung der →*Deckungsbeitragsrechnung* benötigt, diejenigen der Vollkostenrechnung für die →*Bestandsbewertung*, bzw. für die Bestimmung kostengestützter Verkaufspreisziele. Aus diesem Grund ist diese Kalkulation für jede Einheit im Artikelstamm, also für alle Halbfabrikate und für jeden hergestellten Artikel, durchzuführen.

→*Kosten*

Kalkulatorische Kosten

Kalkulatorische Kosten (hrv. *imputirani troškovi*; eng. *imputed costs*) sind Kostenarten, die nicht direkt einer Aufwandsart der Finanzbuchhaltung entsprechen, weil sie entweder von dieser abgegrenzt werden oder ihnen kein direkter Aufwand gegenübersteht. Oft handelt es sich um *Opportunitätskosten*, das sind Kosten entgehender Gelegenheit, Zinsen oder Lohn zu verdienen. Die bekanntesten davon sind:

- *kalk. Sozialleistungskosten* (zur Belastung der Kostenstellen mit einer einzigen Kostenart für die Vielzahl von Sozialaufwandsarten, die der Stellenleiter nicht selbst direkt beeinflussen kann)
- *kalk. Abschreibungen*
- *kalk. Zinsen*
- *kalk. Unternehmerlohn*
- *kalk. Wagniskosten.*

In der Finanzbuchhaltung werden als Zinsen nur Beträge berücksichtigt, die an Fremdkapitalgeber bezahlt werden. Im *betrieblichen Rechnungswesen* will man den Zinskosten des gesamten Kapitals, also auch des Eigenkapitals, Rechnung tragen, weshalb für das *betriebsnotwendige Vermögen* ein kalkulatorischer Zinssatz angesetzt wird. Im besten Falle werden die kalkulatorischen Zinsen analytisch geplant, was zu einem *Gewinnbedarfsplan* und zu einem *ROI-Ziel* führt.

→*Gewinnziel*

→*Kosten*

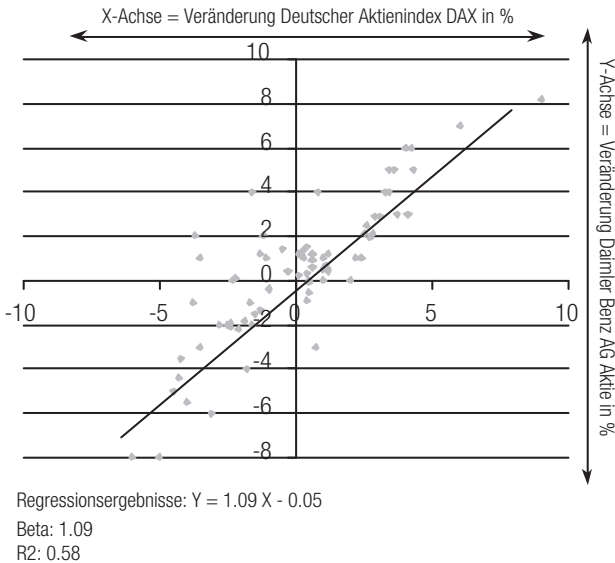
Kapitalkostensatz WACC

Die *Weighted Average Costs of Capital* (gewichteter Kapitalkostensatz) (hrv. *ponderirani prosječni trošak kapitala*; eng. *Weighted Average Cost of Capital WACC*) werden berechnet, um eine *marktgerechte Verzinsung* zu simulieren. Dabei geht man davon aus, daß das Risiko, in eine Kapitalgesellschaft zu investieren, durch Vergleich mit marktüblichen Zinssätzen quantifiziert werden kann. Es werden zwei Risikoarten unterschieden:

- das Risiko, in den durchschnittlichen Aktienmarkt zu investieren (*objektives Risiko*)
- das Risiko, in Titel eines bestimmten Unternehmens zu investieren (*subjektives Risiko*).

Das *objektive Risiko* ist die Differenz zwischen einem risikofreien Zinssatz (üblicherweise Zinssatz für Staatsanleihen mit garantierter Zinszahlung und Rückzahlung) und der erwarteten Verzinsung des durchschnittlichen Aktienmarktes (Kurswertsteigerungen und Ausschüttungen). Diese Sätze werden von Banken und Börseninstitutionen regelmäßig für bestimmte Märkte, z.B. Swiss Performance Index, berechnet.

Die gleichen Institutionen berechnen auch den Beta-Faktor, der zur Beurteilung des *subjektiven Risikos* herangezogen wird. Der *Beta-Faktor* zeigt – etwas vereinfacht – wie stark die Kurse des ausgewählten Titels nach oben oder nach unten ausschlagen, wenn der Gesamtmarkt um einen Prozentpunkt nach oben oder nach unten ausschlägt. Der Beta-Faktor ist somit ein Maß der *Volatilität* eines Titels. Er kann sich im Zeitablauf ändern, doch wird er auf Basis der laufenden Notierungen getätigter Börsentransaktionen immer wieder neu berechnet. Das Beispiel zeigt, wie aus einer Punktwolke (den getätigten Transaktionen) der Beta-Faktor ermittelt wird:

Der Wert 1.09 aus der Regressionsrechnung ist der Beta-Faktor für diese Aktie. Er gibt an, daß die Daimler Benz-Aktie durchschnittlich um 1.09% steigt, wenn der DAX um 1% steigt, beziehungsweise um ebensoviel fällt, wenn der DAX um 1% sinkt. Der Regressionskoeffizient R2 ist das Maß für die Abbildungsqualität der Kurve. Ein R2 von +1 oder -1 besagt, daß die Regressionsgerade die Punktwolke genau abbildet, ein R2 von Null bedeutet keinerlei Übereinstimmung.

Beta-Faktoren werden nicht nur für börsenkotierte Unternehmen berechnet, sondern durch die Banken auch zwecks Beurteilung von kleinen und mittleren Unternehmen geschätzt. Diese Betas können von Interessierten abgefragt werden.

Die Multiplikation des objektiven Markttrisikos mit dem subjektiven Risiko des Titels plus der risikofreie Zinssatz ergeben die zu erreichende marktgerechte Verzinsung des Eigenkapitals nach Ertragsteuern. Im Beispiel ist der Beta-Faktor mit 1.5 angenommen worden, was eine zu erzielende Eigenkapitalverzinsung von 16% ergibt, wenn der risikofreie Zinssatz und das subjektive Risiko addiert werden.

WACC = Weighted Average Cost of Capital (nach Steuern)

Risikofreier Zinssatz	4.0%		
Durchschnittliche Verzinsung des Aktienmarkttest	12.0%		
objektives Markttrisiko	8.0%		
b-Faktor	1.5%		
subjektives Markttrisiko	12.0%		
➔ Risikofreier Zinssatz	4.0%		
Geforderte Eigenkapitalverzinsung	16.0%		
effektiver Zins für zinskostendes Fremdkapital	6.0%		
(Ertrag-)Steuersatz	25.0%		
Fremdkapitalkosten	4.5%		
		Kapitalanteile 100%	gewichtete Zinssätze
		Eigenkapital 40.0%	6.40%
		Fremdkapital 60.0%	2.70%
		Kapitalkostensatz WACC	9.10%

Jetzt ist noch die Zinsbelastung für das zu verzinsende Fremdkapital zu berechnen. Dazu geht man von den im Unternehmen wirklich bezahlten Fremdzinsen aus und berechnet den durchschnittlichen Zinssatz (hier 6%). Dieser ist jedoch noch nach unten zu korrigieren, weil insgesamt eine Zielgröße nach Steuern gesucht wird. Da Fremdkapitalzinsen als Aufwand vor Steuern abgezogen werden können, führen sie zu einer Steuerersparnis gegenüber der Finanzierung mit Eigenkapital. Deshalb wird der Fremdkapitalzinssatz um den im Land geltenden Ertragsteuersatz nach unten korrigiert.

Zum Schluß müssen die sich ergebenden Werte für Eigenkapital (16%) und Fremdkapital (4.5%) noch mit dem in der Zukunft vorgesehenen Finanzierungsverhältnis gewichtet werden.

Der WACC sagt somit aus, zu wieviel Prozenten sich das eingesetzte zinskostende Kapital verzinsen sollte, wenn die Situation im Anlagenmarkt, die steuerliche Belastung und die vorgesehene Finanzierungsstruktur für ein konkretes Unternehmen zugrundegelegt werden.

→Shareholder Value →Economic Value Added →Kundenwert

Popis ključnih pojmova

A

ABC-analiza 5
ABC-analysis 119
Abgrenzung 232, 249
Absatzplan 324
Abschreibungen 232, 246, 248, 267, 286, 339
Abschreibungsbudget 282
Absorption costing 118, 156
Abstimmbrücke 307
Abweichung 232
Abweichungsanalyse 233, 276
Abweichungsresümee 263, 306
Accrual Principle 223, 345
Accruals and deferrals 118, 131
Accumulation 118
Acquisition value 219
Activity-based costing ABC 119, 145, 325
Activity level 119, 196
Activity unit 144, 196, 200, 213
Activity-based management 120
Actual activity 120, 168
Actual data 120
Ad hoc-pretraživanja 50
Added Value 162, 268
Advanced Budgeting 125, 244
Aggregation 121, 191, 233, 318
Agregacija 4, 63
Aktivna i pasivna vremenska razgraničenja 4
Akumulacija 4
Alati poslovne inteligencije 74
Allocation key 143
Alokacija troškova 28
Alternative Hierarchien 233
Alternativna hijerarhija 5
Amortizacija 18, 59, 62, 102
Analitičke aplikacije 5
Analiza industrije 90
Analiza jaza 91
Analiza konkurencije 90
Analiza novčanog toka 28
Analiza odstupanja 6, 63
Analiza okoline 90
Analiza osjetljivosti 7
Analiza podataka 32
Analiza portfelja 89
Analiza potencijala 90
Analiza točke pokrića 7
Analiza troškova i koristi 7
Analiza vrijednosnog lanca 89

Analiza vrijednosti 7
Analytical applications 122
Analytische Anwendungen 234
Angažirani kapital 18, 76
Anschaffungswert 339
Application Programming Interface API 78
Apsorpcijski pristup analizi troškova 8, 82
Arbeitsplan 235, 239, 290, 312, 324, 325
Aspekti troškova 97
Atribut 54
Attribut 261
Attribute 153, 156
Aufträge 290
Auftragsorientiert 239
Außerordentliche Aufwendungen 232

B

Balanced Scorecard 123, 187, 236, 314
Bar-Break-Even 244
Barwert 302, 303
Basel II 9, 93, 123, 205, 236, 327
Basisstrategie 338
Batch-OLAP 64, 191, 318
Baza podataka 9, 92
Bearbeitungsstand 325
Beeinflussbare Kosten 237
Beeinflussbarkeit 297
Benchmarking 9, 10, 124, 237
Berater 250
Bereitschaftskosten 339
Berichterstattung 238
Berichtssystem 238, 273
Berichtswesen 236, 238
Beschaffungsentscheidung 304
Beschäftigung 239, 320
Beschäftigungsgrad 239, 333
Best practice 124
Bestandsbewertung 240, 292
Beta-factor 225
Beta-Faktor 72, 293
Beteiligungs-Controller 251
Betriebliches Rechnungswesen 287, 292, 346
Betriebsdatenerfassung BDE 239, 290
Betriebsergebnis 240, 307
Betriebsnotwendiges Vermögen 241, 249
Betriebsvergleich 237
Betriebswirtschaftliche Abteilung 251
Better Budgeting 125, 244
Bewegungsbilanz 241
Bewertung 296

- Beyond Budgeting 125, 244
 Beziehung 261
 Bezugsgrößen 335
 Bezugsgrößeneinheit 239, 242, 290, 299, 320
 Bezugsgrößenkalkulation 242, 291
 Bezugsobjekte 269, 279
 Bill of materials 201, 204
 Bilježenje troškova 29
 Bindestrich-Controller 251
 Blagajnik 84
 Bolje budžetiranje 10
 Bonussysteme 242
 Börsenkapitalisierung 308
 Börsenkennzahlen 242, 243
 Bottleneck 193
 Bottom up planiranje 69
 Bottom up-Planung 322
 Branchenanalyse 337
 Break-Even 125
 Break-Even der Substanzerhaltung 244
 Break-even point 125
 Break-even to maintain assets 125
 Break-Even-Punkt 244
 Bruto marža 106
 Bruto novčani tok 58
 Brutto-Cash Flow 246
 Bruttorechnung 263
 Budget 125, 244
 Budgetierung 234, 244, 348
 Budgetierungstechnik 348
 Budgeting 122, 125, 228
 Budžet 10
 Budžet likvidnosti 22
 Budžet solventnosti 22
 Budžetirani troškovi 6
 Budžetiranje 6, 10
 Budžetiranje s nultom osnovicom 10
 Business Administration Department 136
 Business concept 139
 Business Intelligence BI 125, 152, 244, 257, 313
 Business plan 126, 127, 280
- C**
- Capacity costs 218
 Capacity demand 119
 Capacity utilisation 119
 Capital Employed CE 18, 65, 131, 161, 183, 192, 249, 267, 328
 CAS (Computer Aided Selling) 6, 122, 235
 Cash break-even 125
 Cash Cow 49, 198, 323
 Cash flow 128, 138, 202, 210, 241, 246, 252, 282, 322
 Cash flow analysis 176
 Cash flow before deduction of interest and income tax 128
 Cash flow from operations 129, 247
 Cash Flow II 129, 247
 Cash flow statement 167, 213
 Cash Management 179, 305
 Cash Value Added 162, 268
 Causal relationship 118, 144
 CFBIT 11, 99, 128, 144, 214, 243, 246, 249, 253
 CFROI 11, 131, 249
 Chancen 337
 Chancen und Risiken 278
 Chief Financial Officer CFO 137, 251
 Cilj 10, 11, 42, 68, 75, 94, 105
 Ciljna dobit 12
 Ciljna točka pokriva 7
 Ciljni novčani tok 13, 38
 Ciljni obračun troškova 13
 Ciljni ROI 12, 13, 27
 Cluster analysis 131
 Clusteranalyse 249, 250
 CM I as percentage of sales 135
 CM I per activity unit 135
 CM I per material input unit 135
 CM per unit 135
 Competition analysis 215
 Consolidation 122
 Consultants 136
 Continuous Improvement 32, 178
 Contribution accounting 131, 200
 Contribution margin 134, 184, 190, 193
 Control 135, 136
 Controllability 147
 Controllable costs 131, 135
 Controller 135, 136, 138, 174, 184, 189, 194, 196, 208, 210, 224, 250, 251, 288, 296, 304, 313, 316, 321, 331
 Controller Service 136
 Controller team 136
 Controllerdienst 251, 329
 Controllership 40, 66, 136, 250
 Controllersicht 240
 Controller-Verantwortung 250
 Controlling 137, 187, 190, 251, 315, 348
 Controllingsysteme 250
 Coordination 138

- Core competences 139, 199
 - Corporate Governance 139, 252
 - Corporate identity 184
 - Corporate policy 139, 184
 - CORRA 100, 142, 143
 - Cost accounting 120, 142, 147
 - Cost allocation 143, 144, 221
 - Cost benefit analysis 143
 - Cost center 135, 143, 144, 158, 169, 193, 221, 253
 - Cost center accounting 144
 - Cost cube 147
 - Cost driver 120, 145, 300
 - Cost elements 118
 - Cost management 120, 163
 - Cost object 143, 169, 199
 - Cost of sales 129
 - Cost of sales method 132, 145, 194, 223
 - Cost rate 119, 144, 204
 - Cost types 145
 - Costs 147
 - Costs of goods sold 146, 223, 344
 - Critical success factors 198, 221
 - CRM Customer Relationship Management 6, 122, 234
 - Cube 148, 191, 347
 - Current market value 157
 - Current value 220
 - Customer contribution accounting 149
 - Customer relation 150
 - Customer value 149, 150
 - Customizing 151, 256
- D**
- Data analysis 131
 - Data Base Management System DBMS 9, 155
 - Data Explosion 319
 - Data mart 14, 20, 24, 50, 84, 92, 152, 153, 164, 170, 181, 218, 257, 261, 274, 282, 308, 339
 - Data mining 126, 152, 163, 213, 245, 257, 274, 308, 335
 - Data model 152, 158
 - Data warehouse 152, 153, 164, 170, 181, 218, 257, 274, 282, 308, 339
 - Database 153, 155, 181, 191, 218
 - Database marketing 122, 234
 - Database models 155
 - Datenbank 259, 261, 308, 318, 339
 - Datenexport 260
 - Datenimport 260
 - Datenmodell 259, 260, 265
 - Datenredundanz 261, 278, 327
 - Datenwürfel 347
 - DBMS Data Base Management System 9, 155, 259
 - DBU 262
 - Decentralisation 137
 - Decentralised controllership 137
 - Decentralizacija 66
 - Decentralizirani kontroling 66
 - Decision accounting 118, 132, 147, 156, 190, 193, 262
 - Decision Support System DSS 157, 180, 181
 - Deckungsbeitrag 261, 301, 309, 322
 - Deckungsbeitrag I 261, 262, 319
 - Deckungsbeitragsrechnung 262, 292
 - Deckungsbeitragsziele 348
 - Definicija praktičara 59
 - Depreciation 128, 157, 173, 219
 - Deprecijacija 14
 - Dezentrale Controller 251
 - Dezentralisierung 251
 - Dicing 57, 187, 314
 - Dienstleister 250
 - Diferencijacija 91
 - Diferencijacijska strategija 91
 - Differenzierung 338
 - Dimension 121, 148, 157, 191, 265, 318, 347
 - Dimenzija 4, 14, 33, 63
 - Dinamička likvidnost 47
 - Dinamičke metode 29
 - Dionik 16
 - Direct costing 131, 145, 342
 - Direct costs 148, 158, 193
 - Direct material costs 146
 - Direct method 130
 - Direkte Methode 248
 - Direktna metoda 60
 - Discounted cash flow method 166, 173, 177
 - Discounted Cash Flow-Verfahren 276
 - Divizija proizvoda 38
 - Dizajn proizvoda 99
 - Dobit po dionici 106
 - Dobit prije kamata, poreza, deprecijacije i amortizacije 70
 - Dobit prije poreza 70
 - Dodana vrijednost 20
 - Dogs 323
 - Dopušteni troškovi 13
 - Dotted line 137, 251
 - Drill across 57, 187, 314

Rječnik za kontrolere obuhvaća najbitnije stručne pojmove iz područja kontrolinga u praksi na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku.

Pojmovi su na svakom od jezika navedeni abecednim redoslijedom, pri čemu se spektar pojmova kreće od A kao *Agregacija* do Z kao *Zajednički troškovi*. Pojmovi nisu samo prevedeni, nego su prije svega detaljno objašnjeni uz mnogobrojne grafičke prikaze.

U ovom prijevodu četvrtog izdanja, Rječnik je izmijenjen i dopunjen novim pojmovima aktualnih rasprava na području financijskog izvještavanja i državnih tijela.

Cilj ovog trojezičnog rječnika za kontrolere je pridonijeti jedinstvenoj upotrebi stručnog kontrolerskog vokabulara. Rječnik je namijenjen praktičarima, ali i studentima kao referentni priručnik za najbitnije pojmove iz područja kontrolinga.

www.poslovnaucinkovitost.eu

info@poslovnaucinkovitost.eu

ISBN 978-953577250-7

9 789535 772507